

45
12.12.2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

ЦІВІНСЬКИЙ Артем Анатолійович
(здобувач вищої освіти групи MOM-24)

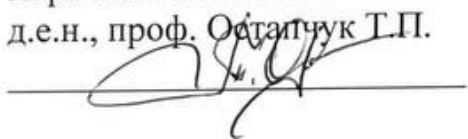

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
073 «Менеджмент»)

Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту, бізнесу та
маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:

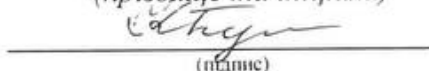
к.е.н. доц. Сотник А.А.
(наукове звання, прізвище та
ініціали)

(підпис)

Рецензент

к.е.н. доц. Буринська Л.О.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2024

Анотація

Цівінський А.А. Удосконалення управління активами підприємства. Рукопис.

Магістерська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2024.

У магістерській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості управління активами підприємства та визначено напрями удосконалення відповідного процесу.

Ключові слова: активи, необоротні активи, оборотні активи, дебіторська заборгованість, запаси, оптимізація.

Annotation

Tsivinsky A.A. Improving the management of enterprise assets. Manuscript.

The master's qualification work is presented for obtaining the degree of higher education "master", field of knowledge 07 "Management and administration" specialty 073 "Management". Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2024.

The master's qualification work considers the features of enterprise asset management and identifies areas for improving the relevant process.

Keywords: assets, non-current assets, current assets, receivables, inventories, optimization.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	3
<i>Розділ 1. Теоретичні основи управління активами підприємства</i>	7
1.1. Поняття активів суб'єктів господарювання.....	7
1.2. Система управління активами підприємства.....	14
1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства.....	22
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин в сфері управління активами підприємства.....	30
Висновки до розділу 1.....	38
<i>Розділ 2. Аналітична оцінка рівня управління активами ТОВ «Галіївський маслозавод»</i>	40
2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства.....	40
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «Галіївський маслозавод».....	47
2.3. Оцінка ефективності управління активами підприємства.....	54
Висновки до розділу 2.....	65
<i>Розділ 3. Напрями підвищення ефективності управління активами ТОВ «Галіївський маслозавод»</i>	67
3.1. Обґрунтування напрямів оптимізації активів спрямованих на забезпечення фінансової рівноваги підприємства	67
3.2. Виявлення резервів оптимізації активів підприємства.....	73
3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів.....	82
Висновки до розділу 3.....	89
<i>Висновки</i>	91
<i>Список використаних джерел</i>	96
<i>Додатки</i>	106

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ефективність функціонування підприємства значною мірою визначається системою управління його активами. Здійснення раціональних стратегій в управлінні активами є ключовим чинником для забезпечення надійності фінансового стану підприємства, підвищення його кредитоспроможності та створення привабливого інвестиційного середовища. Процес управління активами передбачає розробку всебічної стратегії розвитку, яка охоплює не лише виробничі, фінансові, але й інвестиційні аспекти.

Забезпечення необхідних коштів для функціонування підприємства є важливим аспектом його господарської діяльності та досягнення високих фінансових результатів. Підприємства мають можливість формувати капітал, використовуючи власні ресурси або залучаючи позикові кошти. В умовах ринкової економіки, використання різноманітних форм позикового капіталу стає необхідністю для більшості підприємств, що вимагає ретельного та обдуманого управління фінансовими ресурсами для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності на ринку. У виробничій діяльності фінансові ресурси є основою формування та використання фінансового капіталу. Важливо зауважити, що капітал є частиною фінансових ресурсів, вкладених у виробництво, які приносять прибуток після завершення господарського обороту. Інакше кажучи, капітал функціонує як перетворена форма фінансових ресурсів, призначених для виробництва.

Теоретичним аспектам управління активами підприємств присвячено наукові праці таких учених-економістів, як Л. О. Коваленко, В. М. Шелудько, Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна, Бланк І. О., Урбан Н. М., Малєєва А. В., Харченко Е. В. та ін. У визначеннях активів, які наводять Л. О. Коваленко, В. М. Шелудько, Г. О. Крамаренко та О. Є. Чорна, основний акцент робиться на тому, що активи представляють собою майно підприємства, яке формується за рахунок власних або залучених ресурсів. Бланк І. О. та Урбан Н. М. відзначають, що для характеристики активів необхідно використовувати термін «здатність генерувати доходи», що

означає здатність формувати прибуток під час ефективного використання активів. Крім того, деякі вчені підкреслюють необхідність грошової оцінки активів, але існують різні точки зору щодо того, чи ідентифікується категорія «актив» з ресурсами, чи вважається майном підприємства. Малєєва А. В., Харченко Е. В. та Урбан Н. М. зазначають, що активи формуються за рахунок інвестованого капіталу.

Однак існують певні проблеми в управлінні активами підприємств, які залишаються невирішеними та потребують подальших досліджень та розробок. Одна із таких проблем полягає у відсутності належно обґрунтованих стратегій оптимізації обсягу і структури активів підприємств, включаючи основні та оборотні активи, а також джерела їх фінансування, що відповідали б сучасним умовам ринкових відносин.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань магістерської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних засад управління активами підприємства, а також визначення резервів підвищення відповідного процесу.

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- розглянути поняття активів суб'єктів господарювання;
- дослідити систему управління активами підприємства;
- визначити методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства;
- провести аналіз нормативно-правового та інформаційного забезпечення відносин в сфері управління активами підприємства;
- здійснити організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства;
- провести діагностику фінансово-економічного стану ТОВ «Галіївський маслозавод»;
- оцінити ефективність управління активами підприємства;
- обґрунтувати напрями оптимізації активів спрямованих на забезпечення фінансової рівноваги підприємства;

- виявити резерви оптимізації активів підприємства;
- здійснити розрахунок економічної ефективності запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження у магістерській кваліфікаційній роботі виступає процес управління активами підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади управління активами ТОВ «Галіївський маслозавод».

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою магістерської кваліфікаційної роботи виступив системно-структурний підхід, що розглядає систему управління активами підприємства, що є одночасно частиною управління підприємством в цілому. Вирішення поставлених у роботі завдань забезпечувалося використанням основних методів дослідження, а саме методів наукової абстракції, аналізу, синтезу, індукції, дедукції, логічного аналізу, системного підходу тощо. Для розв'язання визначених завдань також застосовувались наступні методи: монографічний – при вивченні літературних джерел та нормативно-правових актів; теоретичне узагальнення, порівняння та аналогії – для розкриття сутності поняття «активів»; класифікації – для систематизації ознак класифікаційних підходів до розуміння сутності активів; балансовий та аналізу – для дослідження тенденцій функціонування підприємства; синтезу – для формулювання висновків про рівень ефективності управління активами підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові фахові, навчальні та методичні публікації провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, чинне законодавство України, статистичні дані, дані фінансової та управлінської звітності досліджуваного підприємства.

Наукова новизна роботи полягає в подальшому розвитку теоретико-методичних та прикладних засад управління активами підприємництва. Зокрема, це знайшло своє відображення у наступному:

- дістали подальшого розвитку практичні засади розроблення та впровадження політики управління активами як комплексної системи управління необоротними та оборотними активами на засадах оптимізації співвідношення даних елементів, спрямованої на забезпечення платоспроможності підприємства, його фінансової стійкості та рентабельності. Даний метод управління активами враховує всю їхню

сукупність і дає повне уявлення про структуру, динаміку та джерела формування активів підприємства, яке є фінансово стійким.

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні організаційних заходів підвищення ефективності управління активами підприємства. Визначено економічний ефект від реалізації запропонованих заходів.

За результатами дослідження опубліковано:

1. Цівінський А.А. Підходи до управління необоротними активами підприємства. Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики сталого розвитку». Житомир. 2024.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження було апробовано під час участі в наступних наукових конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні виклики сталого розвитку» (07–08 листопада 2024 р.).

Структура та обсяг магістерської кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 106 сторінках друкованого тексту. Робота містить 32 таблиці та 7 рисунків. Список використаних джерел налічує 103 найменування. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття активів суб'єктів господарювання

Будь-яке підприємство створюється з метою виробництва продукції (товарів, робіт, послуг) та її реалізації. Проте, здійснення господарської діяльності неможливе без наявності необхідних будівель, обладнання, устаткування, сировини, матеріалів, які в процесі виробництва переносять свою вартість на вартість готової продукції. Тому, матеріальною основою будь-якої діяльності підприємства є засоби виробництва, що включають в себе засоби та предмети праці, які мають рівнозначне значення для створення продукції. Визначне місце у реалізації стратегії підприємства мають займати питання достатності активів, механізм їхнього планування та поповнення, аналіз ефективності їхнього використання. Однією з головних засад успішної діяльності підприємств є формування достатнього обсягу його активів та їхнє ефективне використання.

У сучасній економічній теорії та практиці управління активами використовуються різні визначення терміну «активи». Нижче наведено декілька з найбільш розповсюджених визначень цього терміну, табл. 1.1.

Як було відзначено, в науковій теорії та практиці існує низка різних тлумачень терміну «активи». Серед них найбільш точним і правильним визначенням активів є розгляд їх як комплексу матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства, які можуть бути оцінені та мати вартість. Формування та використання цих активів спрямовано на отримання економічної вигоди. У даному визначенні враховані обидва аспекти активів – як матеріальні так і нематеріальні форми, а також їхня приналежність підприємству та потенціал приносити прибуток у майбутньому. Це визначення підкреслює здатність взаємодіяти з факторами часу, ризику та ліквідності, враховуючи, що ефективне управління активами передбачає збалансований підхід до оптимізації цих важливих параметрів. Іншими словами, активи підприємства не лише представляють собою фізичні та інтелектуальні ресурси, але й вони мають потенціал для генерації прибутку у майбутньому [39].

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутності терміну «активи»

Автор	Визначення
Бланк І. О.	Активи представляють собою матеріальні цінності, створені завдяки вкладеному в них капіталу [3]
Петруня Н. В.	Активи виникають внаслідок інвестування капіталу підприємства та його перетворення в матеріальні, нематеріальні та фінансові цінності [68]
Щербань О.Д., Невдачина О.І	Активи – це усі об’єкти обліку, для яких необхідно витратити ресурси або засоби для їхнього утримання [90]
Ковальчук Н.О.	Активи – це різноманітне майно, включаючи кошти, цінні папери, основні фонди, оборотні активи, розрахунки з дебіторами, об’єкти права інтелектуальної, в тому числі промислової, власності та подібні до них права. Вони є об’єктом права власності або повного господарського відання [39]
Будос Л.І., Вигоградна В.М.	Активи представляють собою власність власника, включаючи матеріальні і фінансові ресурси, цінні папери та нерухомість [8]
Податковий кодекс України	Активи є ресурсами, які перебувають під контролем підприємства внаслідок минулих подій, і використання їх очікується призведе до отримання економічних вигід у майбутньому [70]
Загальні вимоги до фінансової звітності Н(с)БО 1	Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому [25]
Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин- Чемерис Ю. В.	Активи – це економічні ресурси, які є його власністю та використовуються ним у процесі господарської діяльності, а в майбутніх періодах очікується отримання прибутку від їх використання [79]
Шелудько В. М.	Активи – майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку [88]

Джерело: складено автором на основі [3; 8; 25; 39; 70; 79; 88; 90]

На нашу думку, авторами найбільш повного визначення активів підприємства, яке відображає їхню економічну сутність, є Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М. і Жилякова О. В. Під активами підприємства вони розуміють контрольовані підприємством економічні ресурси, що:

- сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу;
- характеризуються детермінованою вартістю і продуктивністю;
- здатні приносити економічні вигоди їхньому власнику в майбутньому;
- їхній постійний обіг у процесі використання пов’язаний із факторами часу, ризику та ліквідності [2].

Вважаємо також доцільним розгляду думок зарубіжних вчених щодо суті поняття «активи». Вчені, такі як Армстронг М., Хатчинсон С., Насонов М. під «активами» розуміють все, чим володіють підприємства, наприклад: земля і машини. На нашу думку, такі трактування сутності активів є досить абстрактним, оскільки воно не передбачає обґрунтування цілей формування, видів, вартісної оцінки активів підприємства [92; 100; 101].

Такі науковці, як Кастильо Е.Д., Монтгомері Д.С., Нілі А., під активами фірми розглядають готівку, ліквідні цінні папери, товарно-матеріальні запаси і дебіторську заборгованість (короткострокові активи), в які здійснено інвестицію капіталу, а також відповідні складові необоротних активів, що також потребують інвестування капіталу [93; 102].

Отже, на сьогодні в економічній літературі сформувалося ряд окремих наукових концепцій до розкриття сутнісної характеристики активів підприємства, табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Наукові концепції щодо визначення сутнісної характеристики активів

Концепція активів	Представники	Трактування сутності активів
1	2	3
1. Об'єкт власності	Щербань О.Д., Невдачина О.І.; Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин-Чемерис Ю. В.; Нікольчук Ю., Урбан А.	економічні ресурси, якими володіє підприємство
2. Об'єкт обліку	Щербань О.Д., Невдачина О.І.; Коваленко Л.О., Ремньова Л.М.; Кремень, О.І., Мосійчук Р.Л., Кремень В.М.; Костенко Т.Д., Підгорна Є.О., Рижигов В.С.; Момот Т.В., Безугла В.О., Таратуєв Ю.О.; Нагорний Є.О.; Нікольчук Ю., Урбан А.; Причепка І.В., Кравець Н.Н.; Чемчикаленко Р.А., Майорода О.Є., Люткіна А.В.	ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до збільшення економічних вигод у майбутньому
3. Об'єкт управління	Бланк І. О.; МСФЗ, НП(С)БО; Ковальчук Н.О.; Кремень, О.І., Мосійчук Р.Л., Кремень В.М.; Олійник Т.О., Мірошніченко О.В.	контрольовані підприємством економічні ресурси, для яких характерні детермінована вартість, продуктивність, спроможність генерувати дохід, постійний обіг яких пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідності

Продовження табл. 1.2

1	2	3
4. Об'єкт інвестування	Бланк І. О.; Петруня Н. В.; Щербань О.Д., Невдачина О.І.; Момот Т.В., Безугла В.О., Таратуєв Ю.О.; Нагорний Є.О.	майнові цінності підприємства, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу
5. Економічний потенціал	МСФЗ, НП(С)БО; Коваленко Л.О., Ремньова Л.М.; Нікольчук Ю., Урбан А.; Олійник Т.О., Мірошніченко О.В.	ресурси, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому

Джерело: сформовано на основі: [6, с. 188-189]

Серед дослідників активів підприємства варто відмітити Бланка І.О.. Адже він найбільше уваги приділяв управлінню активами в цілому, а не за їх окремими складовими. Науковець виділяє наступні десять сутнісних характеристик активів підприємства як об'єкту управління, рис. 1.1.

Рис. 1.1. Основні характеристики активів підприємства як об'єкта управління

Джерело: складено автором на основі [3; 4; 5]

1. Активи підприємства – це економічні ресурси у різних видах, які використовуються в процесі здійснення його господарської діяльності.

2. Активи – це майнові цінності підприємства, що формуються за рахунок інвестованого у них капіталу. Капітал, що інвестується у бізнес, матеріалізується у формі активів підприємства.

3. Активи – це майнові цінності, що мають детерміновану вартість. Дана характеристика безпосередньо пов'язана з їх визнанням як об'єкту бухгалтерського обліку. Тобто, активи потрібно розглядати не просто як певну цінність для підприємства, а як вартість, яку можна виміряти. При цьому оцінка різних видів активів здійснюється за різними методами, дозволеними законодавчо і регламентується відповідними П(С)БО.

4. До активів відносяться тільки ті економічні ресурси, які повністю контролюються підприємством. Під таким контролем розуміється право власності на економічні ресурси, що використовуються. Економічні ресурси, що використовує підприємство, але не контролює їх, активами не визнаються.

5. Активи характеризуються відповідною продуктивністю як економічний ресурс, що використовується в господарській діяльності. Носієм даної сутнісної характеристики виступає як сукупний комплекс використовуваних активів, так і окремі їхні види і, в першу чергу, основні засоби.

6. Активи – це економічний ресурс, який генерує дохід. Однією з найважливіших характеристик активів підприємства, як об'єкта економічного управління, є його здатність приносити дохід в процесі операційної чи інвестиційної діяльності.

7. Активи підприємства, які використовуються у господарській діяльності, знаходяться в процесі постійного обороту.

8. Активи є носієм фактору ризику. Ризик є найважливішою характеристикою всіх форм використання активів в господарській діяльності підприємства.

9. Господарське використання активів тісно пов'язане з фактором часу. В першу чергу, це стосується вартісної характеристики активів у грошовій формі. У відповідності до концепції оцінки вартості грошей у часі, одна й та ж сума грошей у різні періоди часу має різну вартість. Відповідно, і вартість активів у теперішній час завжди є вищою, ніж у будь-якому іншому періоді, що треба враховувати в процесі їх використання. Крім того, вчений зауважує, що в умовах сучасної інфляційної економіки фактор часу викликає постійні зміни номінальної вартості активів, яка вимагає постійної оцінки і обліку в процесі управління ними.

10. Майнові цінності, що формуються у складі активів, пов'язані з фактором ліквідності. Під ліквідністю активів розуміють їх здатність бути швидко конвертованими у грошову форму за своєю реальною ринковою вартістю. Ця характеристика активів забезпечує можливість швидкої їх реструктуризації при настанні критичних економічних та інших умов їх використання у сформованих видах. Різні види активів мають різну ліквідність, яка виступає важливою об'єктивною характеристикою всіх видів активів [39].

В процесі формування та використання активів на підприємстві важливу роль відіграють такі характеристики, як вартість, продуктивність, прибутковість, оборотність та амортизація, табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Характеристики активів

Характеристика активу	Зміст активу
Вартість	Являє собою грошову оцінку активів, за якою вони обліковуються та використовуються в процесі господарської діяльності. Вона впливає на значну кількість аспектів господарської діяльності підприємства: визначає потреби в капіталі та цінову політику підприємства, формує його ринкову вартість, інвестиційну привабливість тощо
Продуктивність	Це здатність активів до випуску певного обсягу продукції за одиницю часу у процесі виробничої діяльності. Вона притаманна лише тим видам активів, які безпосередньо приймають участь у виробничому процесі. Носієм продуктивності активи виступають в єдиному комплексі з усіма іншими економічними ресурсами
Прибутковість	Виражається через можливість активів генерувати визначений економічний ефект у процесі здійснення господарської діяльності. Генерувати дохід можуть як активи, що безпосередньо приймають участь у виробничому процесі, так і їх окремі види, що задіяні в інвестиційній та фінансовій діяльності суб'єкта господарювання
Оборотність	оборот активів, як процес їх постійного руху, характеризується певними повторюваними циклами. Під циклом обороту активів розуміють процес повного завершення кругообігу їх окремих функціональних груп та видів, в результаті чого вони повертаються до своєї початкової форми
Амортизація	Забезпечує ефективне відновлення основних засобів та нематеріальних активів підприємства в процесі їх кругообігу та представляє собою процес поступового перенесення зносу на виготовлену ними продукцію. Властивістю амортизації наділені ті активи підприємства, що неодноразово використовуються підприємством у виробничому процесі

Джерело: сформовано на основі: [3 ; 68]

Формування активів підприємства може відбуватися на різних стадіях життєвого циклу відповідно до трьох основних етапів його розвитку:

1. Утворення нового підприємства є найбільш відповідальним етапом формування активів, особливо якщо це стосується великих підприємств. Сформовані на цьому етапі активи визначають потребу в стартовому капіталі підприємства, умови отримання прибутку, швидкість обертання активів, рівень їхньої ліквідності тощо.

2. Розширення, реконструкція та модернізація діючого підприємства, як окремий етап формування його активів, можна розглядати як постійний процес розвитку підприємства в розрізі основних стадій його життєвого циклу. Відновлення і розширення діючого складу активів підприємства відбувається у відповідності до стратегічних завдань його розвитку з урахуванням можливостей формування інвестиційних ресурсів.

3. Формування нових структурних одиниць діючого підприємства, дочірніх підприємств, філій може відбуватися за рахунок нового будівництва або придбання готової сукупності активів у формі цілісного майнового комплексу, наприклад: приватизація діючого державного підприємства, купівля збанкрутілого підприємства тощо [90].

Основною запорукою ефективної діяльності підприємства у майбутньому є цілеспрямований характер організації та реалізації процесу формування його активів.

Отже, важливість активів для будь-якого підприємства є беззаперечною. Активи є матеріальною базою для можливості провадження його діяльності та в перспективі отримання економічних вигод у вигляді доходу і прибутку. Під активами підприємства розуміють сукупність майнових цінностей, які використовуються підприємством для здійснення господарської діяльності з метою отримання від їх використання економічних вигід у майбутньому, характеризуються впливом на їх використання факторів часу, ризику та ліквідності, відображають інвестиційні рішення на підприємстві та певні відносини власності щодо них. Поряд з тим, мало наукових доробків присвячено дослідженню поняття

активів підприємства в комплексі. Переважна більшість праць спрямовані на характеристику окремих складових активів підприємства, таких як оборотні і необоротні.

1.2. Система управління активами підприємства

Управління активами представляє собою систему принципів і методів, спрямованих на розробку та реалізацію управлінських рішень щодо оптимального формування активів із різних джерел та їх ефективного використання в різних галузях господарської діяльності підприємства. Таким чином, управління капіталом визначається як вплив суб'єкта ринку (підприємства) на об'єкт управління (капітал) з метою оптимального та ефективного використання цього об'єкта для проведення господарської діяльності суб'єкта. Це наголошує важливість раціонального управління активами для досягнення стратегічних цілей підприємства та забезпечення його стійкості конкурентоспроможності в змінному економічному середовищі.

Динамічність ринкових умов, нестабільність зовнішнього середовища та непередбачувані фактори вимагають від підприємств постійного аналізу та вдосконалення стратегій управління активами [1]. У контексті управління капіталом важливо враховувати, що це не тільки оптимізація фінансових ресурсів, але й впровадження ефективних стратегій залучення капіталу для забезпечення різноманітних потреб підприємства. Висвітлення фінансових аспектів, таких як структура та джерела капіталу, врахування ризиків і забезпечення ліквідності, стає важливим елементом успішного управління активами та забезпечення фінансової стійкості підприємства [7].

У сучасному господарському середовищі, де активи є ключовим ресурсом, управління капіталом стає стратегічною діяльністю. Його вплив на всебічний розвиток підприємства, забезпечення фінансової стійкості та створення конкурентних переваг робить цю функцію невід'ємною частиною успішного ведення бізнесу.

Ефективність господарської діяльності підприємства значною мірою залежить від рівня розвитку та вдосконалення системи управління активами.

Управління активами визначається як комплекс заходів, спрямованих на оптимальне використання ресурсів та забезпечення їхньої ефективності в усіх сферах діяльності підприємства. Перш за все, система управління активами має передбачати розробку та впровадження стратегій, які охоплюють усі аспекти використання основних та оборотних активів. Це передбачає планування виробничих, фінансових і інвестиційних процесів, а також розробку оптимальних механізмів управління ризиками.

Значущою частиною системи управління активами є розробка інструментів моніторингу та аналізу фінансового стану активів підприємства. Це дозволяє своєчасно виявляти та виправляти можливі проблеми, підвищуючи рівень фінансової стійкості [40].

Далі, управління активами передбачає раціональне використання фінансових ресурсів. Оптимізація структури та джерел капіталу дозволяє підприємству ефективно управляти своїми фінансами, мінімізувати витрати та забезпечити потреби в різних етапах розвитку.

Не менш важливим елементом управління активами є впровадження інноваційних підходів та технологій, спрямованих на підвищення якості та конкурентоспроможності виробничих процесів. Це передбачає впровадження сучасних технологій виробництва, розробку нових продуктів та послуг, а також активне вивчення та застосування передового досвіду у галузі.

Крім того, система управління активами повинна бути гнучкою та адаптивною до змін в економічному оточенні. Сучасні ринкові умови диктують необхідність швидкого реагування на зміни у попиті, кон'юктурі ринку та законодавстві [62].

Саме тому, ефективна система управління активами підприємства є ключовим фактором для досягнення його стратегічних цілей, забезпечення конкурентоспроможності та стійкого розвитку в умовах сучасного бізнес-середовища.

Управління активами розглядається як стратегічна діяльність, що охоплює не лише фінансовий аспект, але й виробничі, інноваційні, технологічні та ринкові виміри. Вона передбачає розробку та впровадження комплексу стратегій, які сприяють не лише оптимізації використання основних та оборотних активів, але й забезпечують сталість та ефективність усіх господарських процесів [40].

Механізм управління активами представлений на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Механізм управління активами підприємства

Джерело: складено авторами на основі [1; 7; 40]

Управління активами підприємства, зокрема їх створення та ефективне використання, стає визначальним етапом, оскільки формування та розвиток потрібної фінансової ресурсної бази є критично важливою передумовою для досягнення сталого економічного зростання.

При розробці фінансової політики підприємства необхідно вибрати оптимальну структуру активів, яка, маючи найменші витрати капіталу, сприятиме збільшенню ринкової вартості економічної одиниці [78].

Оптимальною вважається така структура активів, яка дозволяє мінімізувати середньозважену вартість капіталу і, водночас, підтримує кредитну репутацію

підприємства на рівні, сприятливому для залучення додаткових фінансових ресурсів.

Необхідно безпосередньо пов'язувати структуру активів підприємства з мобілізацією капіталу, оскільки ці категорії взаємопов'язані та взаємодіють. В той же час, управління активами підприємства можна розглядати як ефективне управління його капіталом, оскільки сформований капітал завжди інвестується в активи для подальшого стратегічного розвитку та забезпечення фінансової стійкості підприємства. Цей підхід надає можливість здійснювати управлінські рішення, спрямовані на максимізацію вартості активів та оптимізацію їх використання для досягнення стратегічних цілей підприємства. Враховуючи, що структура активів підприємства впливає на вартість капіталу та кредитну репутацію, вона стає ключовим інструментом для забезпечення конкурентоспроможності й стійкого розвитку в динамічному бізнес-середовищі [19].

Відмітимо, що механізм управління активами передбачає здійснення певної послідовності дій та операцій, яка враховує особливості активів відповідно до найбільш поширеної їхньої класифікації на необоротні та оборотні:

- ретроспективний аналіз активів;
- процес забезпечення оновлення активів у відповідні терміни;
- забезпечення необхідних обсягів активів;
- визначення потреби у збільшенні активів;
- розробка заходів щодо забезпечення ефективності (рентабельності) використання активів;
- визначення надійних джерел фінансування активів;
- визначення заходів щодо мінімізації втрат оборотних активів та необґрунтованого вибуття необоротних активів [7].

При управлінні необоротними активами до уваги беруться форми і методи впливу на них під час здійснення господарських операцій. Крім того, управління необоротними активами базується на особливостях їхнього кругообігу.

Ефективна політика управління необоротними активами дозволяє створити матеріально-технічну базу підприємства відповідно до прогнозованих обсягів виробництва продукції підприємства, визначити поточний стан необоротних активів, виявити резерви зростання ефективності використання необоротних активів. Це має прямий вплив на формування інвестиційної політики підприємства, яка дасть можливість здійснювати придбання (або формування) необоротних активів з метою розширення обсягів виробництва, збільшити сукупну вартість активів та виробничу потужність підприємства, постійно оновлювати та модернізувати основні засоби та, як наслідок, впливати на розмір податків.

Метою управління оборотними активами є визначення необхідних їх обсягів. Це дозволить уникнути надлишку оборотних активів та, відповідно, зниження ділової активності та забезпечить ефективність їх використання.

При цьому управлінська політика підприємства передбачає розробку заходів, які сприяють оптимізації оборотних активів. До них слід віднести раціоналізацію обсягів запасів, зниження рівня потреб у запасах та скорочення витрат оборотних активів [36].

Раціоналізація обсягів запасів передбачає [44]:

- прогнозування попиту на готову продукцію, що дозволить визначити необхідний обсяг оборотних активів, зокрема виробничих запасів;
- приріст виробничих запасів відповідно до визначених потреб;
- зберігання виробничих запасів на складах у обсягах, які визначені тактичними і стратегічними цілями підприємства;
- створення умов щодо покращання зберігання запасів на складах;
- удосконалення логістичних процесів.

Слід виділити такі основні типи моделей управління оборотними активами (підходи до формування), які мають різний ступінь співвідношення ризику і доходності [45]:

- агресивна модель передбачає наявність значних сум грошових коштів, запасів, суттєвої дебіторської заборгованості. Така політика не забезпечує зростання рентабельності активів;

- консервативна модель передбачає стримування зростання оборотних активів, що впливає на незначну їхню питому вагу у загальній сумі активів та короткий період оборотності. Така політика забезпечує рентабельність активів, водночас може нести підвищений ризик виникнення технічної неплатоспроможності у випадку непередбачених ситуацій;

- помірна модель передбачає проміжну позицію компанії, за якої поточні активи складають приблизно половину всіх активів підприємства, а її оборотність має середній період. При цьому рентабельність і ризик неплатоспроможності знаходяться на середньому рівні.

Політика управління оборотними активами дозволяє оптимізувати склад і структуру оборотних активів відповідно до виробничих потреб компанії; оптимізувати структуру джерел фінансування оборотних активів; підвищити показники оборотності та рентабельності використання оборотних активів; забезпечити необхідний рівень ліквідності оборотних активів.

Ключовим елементом в управлінні сукупними активами є їхня оцінка, яка дозволяє визначити їхню реальну вартість. Серед поширених підходів до оцінки активів слід виділити [62]:

- дохідний підхід, який базується на оцінці майбутніх доходів, дисконтованих до теперішнього часу;

- ринковий підхід передбачає порівняння активу з аналогічними активами, які реалізовані на ринку;

- витратний підхід ґрунтується на визначенні вартості відтворення або заміщення активу.

Слід виділити такі стратегії управління активами:

- глибокий аналіз активів – оцінки структури та динаміки активів та, відповідно, їх вплив на ефективність компанії;

- оптимізація витрат – ідентифікація та мінімізація неефективних витрат, які пов'язані з управлінням активами;

- ризик-менеджмент – оцінка і управління ризиками, які пов'язані з використанням активів для запобігання потенційних битків;

- технологічне оновлення – впровадження сучасних технологій для підвищення ефективності управління активами.

Сукупність всіх взаємопов'язаних та взаємоузгоджених дій з управління активами (узгоджене і оптимізоване планування, вибір активів, придбання (створення), ліквідація, вибуття тощо) складають систему управління активами.

Функціонування системи управління активами визначається наступними положеннями [3]:

1) формування вартості компанії – управління активами базується не на самому активі, а на цінності, яку він забезпечує компанії;

2) узгодженість – система управління активами перетворює визначені цілі компанії у певну сукупність дій (рішення, плани, діяльність). У результаті узгодженості відбувається інтеграція процесів управління активами з процесами у сфері управління фінансами, персоналом, інформаційними системами, логістикою та виробництвом;

3) лідерство – наявність необхідних компетенцій у керівництва компанії, що втілюється у чітко визначених ролях, відповідальності, повноваженнях, обізнаності, здійснення консультацій із зацікавленими особами;

4) гарантування (надання гарантій) передбачає, що активи виконуватимуть функції, які від них вимагаються (розробка і впровадження процесів, які пов'язують функції активів з цілями компанії, впровадження процесів, які гарантують наявність можливостей протягом життєвого циклу, впровадження процесів для моніторингу та постійного покращання).

Важливе значення в управлінні активами займають цифрові технології. До них слід віднести цифровий моніторинг через діаграми та панелі, засоби віртуального моделювання (створення копій виробничих процесів, що надає змогу представити всі активи, які використовуються компанією), інструменти, які забезпечують відстеження і маркування активів (дистанційне отримання інформації про характеристики та місце розташування всіх активів).

Для управління активами доцільно використовувати такі програмні засоби:

- ServiceNow – програмне забезпечення, яке доцільно використовувати компаніями, що надають послуги з управління запасами;

- Kissflow – фінансова хмара, яку використовують для управління активами; - SAP ERP Suite – забезпечує комплексний набір технологій управління активами, має широкі функції;

- IBM Maximo – наскрізне рішення для управління активами, має детальний модуль обслуговування та інші інструменти управління запасами;

- Oracle E-Business Suite – забезпечує графічні інструменти подання звітів, що надає можливість зацікавленим особам створювати індивідуальні аналітичні звіти [60].

Також виділяють такі програмні рішення як SAP Asset Management та Oracle Asset Management, які мають високий ступінь надійності, широкий функціонал та можливості інтеграції з іншими корпоративними системами. Вибір програмного забезпечення має велике значення для зростання ефективності діяльності компанії та підвищення її конкурентоспроможності. Перевагами впровадження системи управління активами є:

- 1) покращання фінансових показників;
- 2) прийняття інвестиційних рішень відносно активів на підставі об'єктивної інформації, що дозволяє компаніям покращити свої інвестиційні рішення і досягти ефективного балансу витрат, ризиків, можливостей та продуктивності;
- 3) управління ризиками, що забезпечує скорочення фінансових втрат, сприятливий вплив на репутацію, а також мінімізація соціального та екологічного впливу;
- 4) підвищення якості продукції і послуг, внаслідок зростання ефективності використання активів, що відповідає очікуванням зацікавлених сторін;
- 5) демонстрація відповідності юридичним, законодавчим та нормативним вимогам;
- 6) покращання репутації шляхом підвищення задоволеності споживачів, обізнаності та довіри зацікавлених сторін;
- 7) підвищення стійкості компанії;

8) підвищення ефективності та результативності внаслідок удосконалення процесів та зростання результативності використання активів.

Отже, ефективне управління активами підприємства є критично важливим фактором для його успішної діяльності та конкурентоспроможності. Налагодження оптимальної структури активів враховує, у першу чергу, раціональне використання капіталу. Оптимізація складу оборотних активів, раціональне управління грошовими коштами та оптимальний рівень ліквідності сприяють підтримці платоспроможності підприємства. Постійний контроль за станом розрахунків з дебіторами, оцінка платоспроможності, а також швидке реагування на фінансові ризики є необхідними елементами управління активами. Такий підхід сприяє підвищенню рентабельності та створенню сприятливих умов для інвестиційного зростання підприємства.

1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства

Розвиток відносин в економіці вимагає нових підходів до управління підприємством. Управління активами підприємства є важливим елементом підвищення ефективності діяльності підприємства, оскільки розроблення і впровадження раціональних підходів в управлінні активами забезпечують стійкість фінансового стану, кредитоспроможності, інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств. Ефективне управління активами має важливе значення для забезпечення діяльності підприємства, оскільки ефективно налагоджена політика управління активами забезпечить безперебійність виробничого процесу підприємств, налагодження системи управління грошовими потоками та дебіторською заборгованістю.

Проаналізувавши роботи сучасних авторів, присвячених дослідженню проблеми управління активами підприємства, можна визначити основні напрями табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Напрями дослідження управління активами підприємства

Автор	Рік	Напрямки досліджень
V. Prokhorova et al. [103]	2021	Показники рентабельності активів (7-факторна модель)
О.М. Колодізев, К.М. Азізова [40]	2021	Обґрунтування, розроблення та використання методики оцінки й управління фінансовою стійкістю на різних етапах функціонування підприємства
Г.О. Роганова, І.В. Кравченко [77]	2020	Визначення фінансової стійкості та засновані на цьому підході способи її оцінки
Т.М. Паянок, А.М. Савченко, А.М. Морозюк [66]	2020	Концептуальні засади управління фінансовою стійкістю підприємства
К.О.І. Кремень, Р.Л. Мосійчук, В.М. Кремень [43]	2019	Стратегічний та тактичний підходи до управління фінансовою стійкістю
Є.Ю. Мордань, А.О. Сумченко [52]	2019	Управління розвитком підприємства за шкалою «прибутковість – фінансова стійкість»
В.М. Вареник, Я.С. Євтушенко [11]	2018	Концепція динамічної оцінки фінансової стійкості підприємства
П.А. Стецюк [80]	2018	Розроблено підхід до оцінки ефективності використання активів підприємства на базі потенціалів

Джерело: систематизовано авторами на основі [11; 40; 43; 52; 66; 77; 80; 103]

На основі розглянутих теорій управління активами представлено узагальнену методологію оцінки якості управління активами підприємства. У цьому алгоритмі важливим моментом є визначення нормативних показників оцінки фінансового стану підприємства.

Для того щоб розуміти їхню ідеальність, важливо виробити критерії, за якими вони оцінюватимуться. Однак при цьому необхідно насамперед визначити список показників, що характеризують ефективне керування активами підприємства. Проаналізувавши зазначені дослідження, виокремлено типовий набір показників, що найбільш повно відображають ефективність управління активами, це : чистий прибуток, активи балансу, оборотні активи, зобов'язання, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, власний капітал.

Ці показники є основою для інструментарію оцінки якості управління активами. Таким чином, на основі моделі збалансованих показників пропонується використання таких груп, як чистий прибуток, стан позикових коштів, стан оборотних коштів. Ця модель підходить для малих підприємств, оскільки дає змогу

оцінити результативність фінансової діяльності за низкою показників динаміки. Далі важливо зрозуміти, що між існуючими показниками оцінки стану активів підприємства є зв'язок, які загальний твір може дати змогу дати об'єктивний показник якості управління активами. У табл. 1.5. зазначено основні показники, що відображають стан активів підприємства.

Таблиця 1.5

Основні показники, що відображають поточний стан активів на підприємстві

Показники	Формула
Рентабельність продажів, %	Чистий прибуток/виручка від реалізації * 100%
Оборотність оборотних активів, за 1 об.	Виторг від реалізації / оборотні активи
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / короткострокові зобов'язання
Відношення короткострокових зобов'язань організації до дебіторської заборгованості	Короткострокові зобов'язання / дебіторська заборгованість
Коефіцієнт ставлення дебіторської заборгованості до кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість / кредиторська заборгованість
Коефіцієнт відношення кредиторської заборгованості організації до позикового капіталу	Кредиторська заборгованість / Позиковий капітал
Відношення позикового капіталу до чистих активів	Позиковий капітал / чисті активи
Коефіцієнт якості управління активами	Добуток усіх показників

Джерело: складено автором на основі [43]

Таким чином, добуток показників може дати змогу оцінити ефективність якості управління активами. Результативність коефіцієнта управління активами визначається його динамікою, а дослідження чинників, що впливають на цей показник, методом факторного аналізу дає змогу визначити, в якому напрямі необхідно вносити зміни.

У табл. 1.6. представлено характеристику результатів коефіцієнта якості управління активами.

Таблиця 1.6

Інтерпретація результатів зміни коефіцієнта якості управління активами

Відсоток зміни	Інтерпретація
1	2
+/-0-1%	Незначні зміни щодо головних чинників. Варто звернути увагу на найвпливовіші чинники
+/-1,1-2%	Незначні зміни. Можливі невеликі коригування управління активами

Продовження табл. 1.6

1	2
+/-2,1-3%	Варто уважно поставитися до найважливіших чинників. Необхідно додатково оцінити вплив інших чинників
+/-3,1-4%	Проблеми в управлінні активами. Потрібно вносити зміни. Окремо вивчити необоротні та оборотні активи
+/-4,1-5%	Проблеми в управлінні активами. Необхідно вносити зміни
Більше +/- 5%	Зміни, скоріше за все, за всіма чинниками. Істотна зміна коефіцієнта без значних змін активів говорить про проблеми у фінансах підприємства

Джерело: складено автором на основі [43]

Представлений інструментарій з оцінки якості управління активами підприємства передбачає оцінку діяльності підприємства за основними групами показників.

Розглянемо ще одну модель аналізу ефективності управління активами підприємства, яка представлена Вареник В.М. та Євтушенко Я.С. Основна мета даної методики проведення діагностичного аналізу ефективності управління активами полягає у їх комплексній оцінці, за результатами якої керівництво зможе поррахувати ефективність управління активами і вчасно відреагувати на зміни в управлінні підприємством. В графічному вигляді алгоритм діагностики активів підприємства представлено на рис. 1.3. [11]

На першому етапі аналізу активів важливим є виокремлення системи оціночних показників, які дають змогу продіагностувати стан активів та запропонувати заходи щодо уникнення помилок, відхилень, викривлень інформації, прийняття стратегічних рішень щодо попередження та захисту суб'єкта аналізу від внутрішніх і зовнішніх факторів кризових явищ.

Розглянемо більш детально кожний складник послідовності аналізу активів у межах діагностичного аналізу підприємства.

1-й етап. Аналіз стану управління активами – проводиться аналіз політики управління активів у розрізі їх видів, оборотних і необоротних, які є фактично наявності на момент оцінки. Джерелом інформації є звітність підприємства. також на цьому етапі аналізуються основні показники стану та ефективності управління активами.

Підприємству необхідно проводити аналіз за такими показниками, як:

- горизонтальний та вертикальний аналіз активів;

- аналіз коефіцієнтів ліквідності;
- аналіз показників фінансової стійкості;
- аналіз прибутковості та рентабельності;
- аналіз наявності оборотних активів;
- аналіз ефективності використання оборотних активів.

Аналіз ефективності використання оборотних активів домагає оцінити наявність оборотних активів на підприємстві, їх надлишок або брак.

За результатами проведеного аналізу робиться відповідний висновок про стан і ефективність управління активами і перехід до другого етапу.

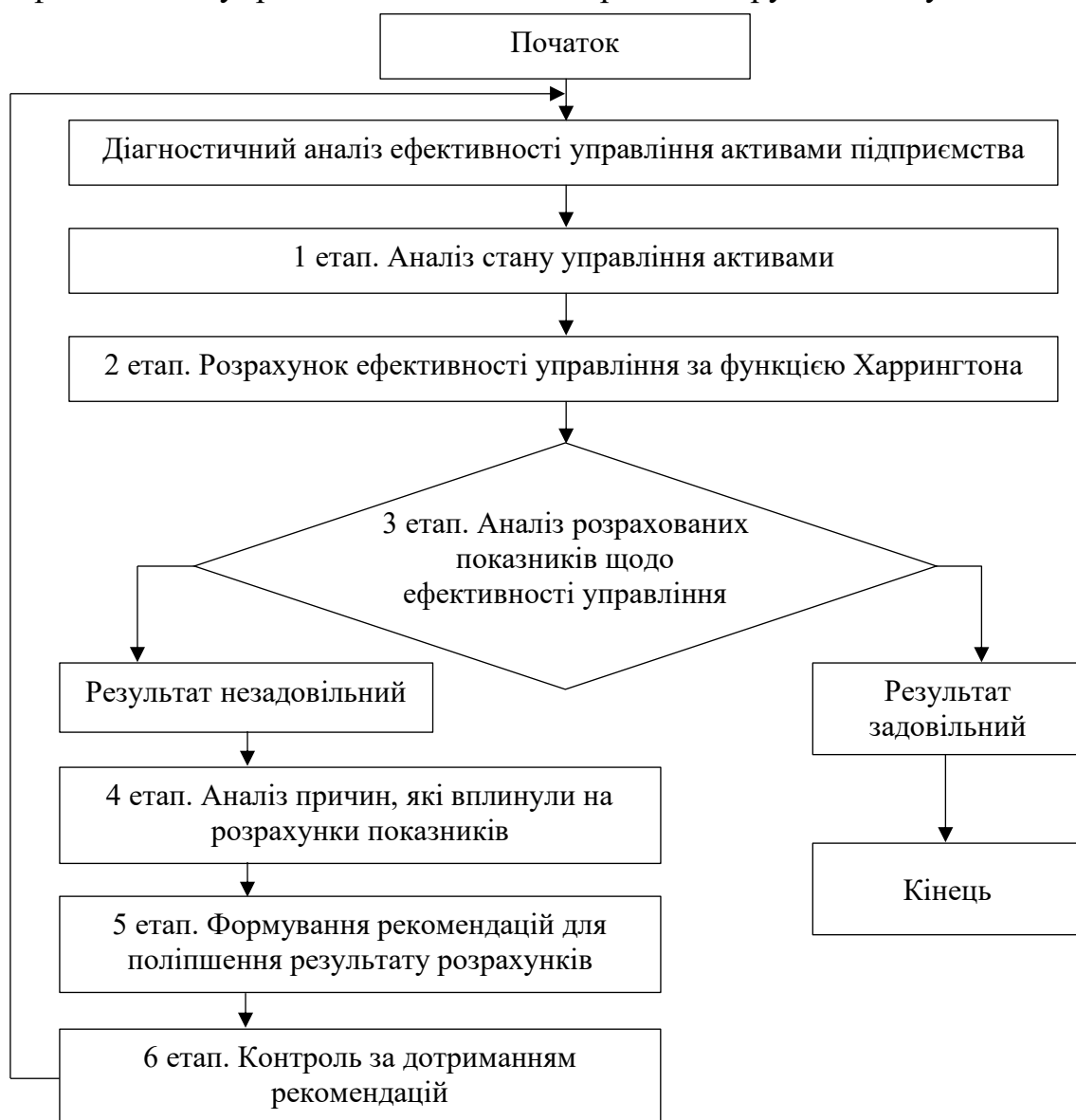

Рис. 1.3. Алгоритм діагностичного аналізу ефективності управління активами підприємств

Джерело: складено автором на основі [11]

2-й етап. Розрахунок ефективності управління за функцією Харрінгтона. На цьому етапі проводиться розрахунок інтегрального показника за функцією Харрінгтона [9].

$$S = \sqrt[n]{A_1 \times A_2 \times A_3 \times \dots \times A_n} \quad (1.1)$$

де A_1, A_1, A_1, A_1 – показники, що рекомендовані до аналізу під час здійснення аналізу ефективності управління.

Результатом такого розрахунку буде підсумковий коефіцієнт ефективності, який покаже рівень ефективності: високий, достатній чи низький.

У межах цього етапу підприємству необхідним є поділ показників за відповідними критеріями. Критерії поділу такі:

1. Розраховується інтегральний показник оцінки ефективності управління необоротними активами. Результати розрахунку оформлюються в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Розрахунок інтегрального показника оцінки ефективності управління
необоротними активами підприємства

Показник	Позначення
Коефіцієнт зносу основних засобів	Кз
Фондовіддача	Фв
Коефіцієнт придатності основних засобів	Кприд
Рентабельність основних виробничих засобів	Рос
$E_{на} = \sqrt[4]{K_z \times \Phi_v \times K_{прид} \times P_{ос}}$	

Джерело: складено автором на основі [43; 47]

2. Розраховується інтегральний показник оцінки ефективності управління оборотними активами. Результати розрахунку оформлюються в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

Показник	Позначення
Рентабельність реалізації	Рр
Середній термін погашення дебіторської заборгованості	Тд
Оборотність запасів	Коб.з
Середній термін погашення кредиторської заборгованості	Ткр
$E_{оа} = \sqrt[4]{P_r \times T_d \times K_{об.з} \times T_{кр}}$	

Джерело: складено автором на основі [43; 47]

З метою оцінки ефективності управління необоротними активами пропонується керуватися такими показниками, як коефіцієнт зносу основних засобів, фондівіддача, матеріалівіддача, коефіцієнт придатності основних засобів, коефіцієнти оновлення та вибуття основних засобів, рентабельність основних виробничих засобів. Вищезазначені індикатори дають змогу оцінити ступінь управління необоротними активами.

З метою оцінки ефективності управління оборотними активами пропонується керуватися такими показниками, як рентабельність реалізації, середній термін погашення дебіторської заборгованості, оборотність запасів, середній термін погашення кредиторської заборгованості. Вищезазначені індикатори дають змогу оцінити ступінь управління оборотними активами.

3. За експертною шкалою вищенаведені показники (табл. 1.7-1.8) переводять у бальні оцінки, їм також надають вагових значень, що дає змогу отримати інтегральні рівні різних складників під час оцінки ефективності управління активами підприємства.

На підставі узагальнення значень цих рівнів найбільший бал шкали оцінки кожного показника (10 балів) доцільно використати під час формування шкали оцінки ефективності управління активами підприємства на базі інтегрального показника та її графічної інтерпретації, табл. 1.9.

Таблиця 1.9

Шкала оцінки ефективності управління активами підприємства [9]

Оцінка ефективності	Значення узагальнюючого показника	Характеристика
Високий	8,0–10,0	Результат діагностики характеризується позитивною динамікою показників за всіма оцінними показниками
Достатній	2,0–7,90	Показники можуть мати тимчасову негативну динаміку
Низький	0–1,9	Характеризується суттєвим зниженням показників за всіма складниками

Джерело: складено автором на основі [43; 47; 97]

3-й етап. Аналіз розрахованих показників щодо ефективності управління активами. На цьому етапі за результатами визначення рівня ефективності

управління підприємство доходить відповідного висновку. Якщо рівень ефективності високий, результат задовольняє керівництво, то аналіз закінчують. Якщо результат низький чи достатній, то переходимо до четвертого етапу.

4-й етап. Аналіз причин, які вплинули на розрахунки показників ефективності. За результатами проведеного аналізу проводиться аналіз причин впливу на виокремлені показники оцінки. Можливо, виокремлені показники нечітко відображають всю картину або фактори впливу вибрані невірно. Після зазначеного аналізу переходимо до п'ятого етапу.

5-й етап. Формування рекомендацій для поліпшення результату розрахунків. На цьому етапі відповідальні за діагностику особи формують необхідний набір рекомендацій для поліпшення результату розрахунків.

6-й етап. Контроль за дотриманням рекомендацій – проводять контроль за виправленням показників [97].

Проведене дослідження дало змогу виявити, що у процесі діагностичної роботи необхідно отримати максимально об'єктивну оцінку стану активів з метою подальшого розвитку підприємства. Діагностика активів дає змогу виявити ключові проблеми і намітити шляхи подолання негативних ситуацій на підприємстві, що в підсумку дасть можливість визначити та підвищити ефективність їх управління. Проведення діагностики стану активів дасть можливість посилити конкурентоспроможність підприємства як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Корисно для діагностики використовувати саме ті показники, які є інформаційною основою для прийняття управлінських рішень щодо управління активами. Практична цінність цього принципу очевидна, враховуючи ту обставину, що найчастіше незрозуміло, за якими критеріями відбувається оцінка активів і які коефіцієнти лежать в основі аналізу. Для керівництва підприємства важливим моментом є визначення ефективності управління активами, що дасть змогу знайти проблеми в управлінні.

Основна мета проведення діагностичного аналізу ефективності управління активами полягає у їх комплексній оцінці, за результатами якої керівництво зможе

порахувати ефективність управління активами і вчасно відреагувати на зміни в управлінні підприємством.

За методикою Вареник В.М. та Євтушенко Я.С. алгоритм діагностичного аналізу ефективності управління активами підприємства складається з шести етапів: 1-й етап – аналіз стану управління активами; 2-й етап – розрахунок ефективності управління за функцією Харрінгтона; 3-й етап – аналіз розрахованих показників щодо ефективності управління активами; 4-й етап – аналіз причин, які вплинули на розрахунки показників; 5-й етап – формування рекомендацій для поліпшення результату розрахунків; 6-й етап – контроль за дотриманням рекомендацій. Якщо на 3-му етапі (аналіз розрахованих показників щодо управління активами) отриманий результат керівництво задовольняє, то діагностика закінчується, якщо ні – переходять до наступного етапу.

В роботі також представлено алгоритм для оцінки якості управління активами та напрями впровадження змін в управлінській діяльності підприємства залежно від виявлених відхилень у ключових показниках фінансового стану. Представлена методика дає змогу оцінювати результативність управління активами бізнесу будьякої спрямованості через те, що не використовує галузевих показників.

Зазначені дії допоможуть підприємству постійно підраховувати ефективність управління активами, вчасно реагувати на зміни та приймати вдалі рішення щодо ефективної політики управління активами.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин в сфері управління активами підприємства

Процес управління підприємствами стає все складнішим через розвиток технологій, зростання конкуренції та появу нових ризиків, що підвищує вимоги до якості менеджменту. Сучасне ефективне управління неможливе без належного нормативно-правового та інформаційного забезпечення. Головна мета цього забезпечення полягає в тому, щоб своєчасно надавати керівникам і фахівцям точну, необхідну й достатню інформацію для ухвалення зважених управлінських рішень.

Точність даних, отриманих під час аналізу, значно впливає на правильність та обґрунтованість рішень, тому використання нормативно-правового та інформаційного забезпечення безпосередньо відображається на ефективності господарської діяльності підприємства. Роль цих ресурсів полягає не лише у правовій підтримці, а й у забезпеченні підприємства інформацією, яка допомагає аналізувати й відкривати нові можливості для управління.

Зазначена проблема є особливо актуальною на рівні управління активами підприємств. У сфері нормативно-правового забезпечення існують законодавчі акти, які регулюють зазначені процеси. Щодо інформаційного забезпечення, найбільш відомою системою, яка задовольняє потреби керівництва, є управлінська обліково-аналітична система. Вона надає інформацію, що відображає виробничі можливості з урахуванням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. Формування такої системи передбачає створення наскрізної економічної структури на основі довідково-інформаційного фонду та баз даних, які застосовуються для розробки системи аналітичних показників. Ці показники використовуються як інструменти для прийняття оперативних, тактичних і стратегічних рішень.

Протягом всієї господарської діяльності підприємства активи набувають постійної зміни. Грошові ресурси підприємства трансформуються у матеріальні активи, які, пройшовши технологічний цикл, перетворюються на готову продукцію або товар для покупців. Після реалізації цих товарів підприємство через систему розрахунків отримує виручку, яка дозволяє компенсувати (повністю або частково) витрачені виробничі запаси та інші ресурси, формуючи при цьому фінансовий результат.

Під нормативно-правовим забезпеченням в сфері управління активами розуміють систему взаємопов'язаних законодавчих і нормативних документів, що встановлюють правові основи та правила формування інформації про активи в системі управління підприємством. Ці документи можуть бути затверджені як на державному рівні, так і в межах конкретної галузі чи окремого підприємства.

Відповідно до підходів наукової спільноти, нормативно-правове регулювання в Україні поділяється на чотири рівні, що можуть бути застосовані до управління активами:

I рівень – акти найвищої юридичної сили, наприклад, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Податковий кодекс України.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» регулює питання, пов'язані з активами, у таких аспектах. Законом визначено актив як ресурс, контрольований підприємством у результаті минулих подій, від якого очікується отримання майбутніх економічних вигід. Умовами для визнання активу є його вартість, яка може бути достовірно оцінена та ймовірність отримання економічних вигід у майбутньому [75].

Згідно Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено наступна класифікація активів: необоротні активи (основні засоби (земля, будівлі, обладнання); нематеріальні активи (патенти, ліцензії, авторські права) та довгострокові фінансові інвестиції) та оборотні активи (запаси (сировина, матеріали, готова продукція); грошові кошти та їх еквіваленти; дебіторська заборгованість (заборгованість покупців, аванси).

Закон встановлює принципи амортизації необоротних активів (основних засобів та нематеріальних активів). Метод амортизації вибирається підприємством і може бути: прямолінійним; прискореним або виробничим. Амортизація розподіляє вартість активу на періоди його використання.

Закон зобов'язує підприємства періодично проводити інвентаризацію для підтвердження наявності та стану активів. Інвентаризація забезпечує точність даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Податковим кодексом України регулює питання, пов'язані з активами, у таких аспектах [70].

Податковий кодекс визначає активи для податкового обліку, зокрема: основні засоби: матеріальні активи, які використовуються у господарській діяльності протягом більше ніж одного року; нематеріальні активи: права на об'єкти

інтелектуальної власності, користування ресурсами тощо. Актив визнається, якщо він: належить підприємству; використовується у діяльності, яка приносить дохід та має вартісні обмеження (наприклад, для основних засобів).

Ст. 138 ПКУ передбачено наступну класифікацію активів для оподаткування. Групи основних засобів:

- земельні ділянки; будівлі, споруди, інженерні мережі;
- машини, обладнання, транспорт;
- інші необоротні матеріальні активи.

Нематеріальні активи поділяються на групи за строками корисного використання.

Податковий кодекс встановлює правила амортизації основних засобів та нематеріальних активів (Ст. 138):

Амортизація нараховується для активів, які використовуються у господарській діяльності. Серед методів амортизації передбачено: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; виробничий метод. Мінімальні строки амортизації залежать від групи активів (наприклад, будівлі – 20 років, машини – 5 років). Амортизація не нараховується на: земельні ділянки; незавершені капітальні інвестиції; активи, що не використовуються в господарській діяльності.

Податковим кодексом врегульовано питання оподаткування операцій з активами. Податок на прибуток. Витрати на придбання або створення активів не включаються до витрат одразу, а розподіляються через амортизацію. При продажу активів прибуток або збиток визначається як різниця між ціною продажу та балансовою вартістю. Податок на додану вартість. При придбанні активів нараховується податковий кредит із ПДВ. При продажу активів нараховується податкове зобов'язання.

Платники податків зобов'язані проводити інвентаризацію активів для підтвердження їхньої вартості в податковій звітності. Результати інвентаризації можуть впливати на визначення оподатковуваного прибутку.

І рівень – формують документи, якими визначено загальні принципи, правила та способи управління активами. До даного рівня відносять стандарти

бухгалтерського обліку міжнародного та національного рівнів.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) у сфері активів забезпечують уніфіковані правила для відображення інформації про активи в фінансовій звітності, що сприяє прозорості та порівнянності фінансових даних на міжнародному рівні. Основними стандартами у цій сфері є:

- МСБО (IAS) 16 «Основні засоби», цей стандарт регулює облік основних засобів, їх первісне визнання, оцінку, амортизацію та знецінення. Визначає, як оцінювати вартість активів після придбання та надавати фінансову інформацію щодо їхнього використання [65];

- МСБО (IAS) 38 «Нематеріальні активи» регулює облік нематеріальних активів, таких як патенти, авторські права, торгові марки, ліцензії та програмне забезпечення. Забезпечує правила визнання нематеріальних активів і визначення їхньої вартості [56];

- МСБО (IAS) 40 «Інвестиційна нерухомість» описує облік і оцінку інвестиційної нерухомості, тобто нерухомості, яка використовується для отримання доходу від оренди або капітального приросту. Включає положення щодо вибору моделі обліку (за собівартістю або справедливою вартістю) [31];

- МСБО (IAS) 36 «Знецінення активів» встановлює правила визначення знецінення активів, коли їхня балансова вартість перевищує відшкодовану суму. Передбачає процедури для оцінки та визнання втрат від знецінення [30];

- МСБО (IAS) 2 «Запаси» регулює облік запасів, які включають сировину, матеріали, товари та продукцію, що призначені для продажу. Визначає методи оцінки (FIFO, середньозважена вартість тощо) та правила визнання витрат [27];

- МСБО (IAS) 23 «Витрати на позики» стосується капіталізації витрат на позики, які безпосередньо пов'язані з придбанням, будівництвом або виготовленням активів, які потребують значного часу для підготовки до використання [13];

- МСБО (IAS) 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» розглядає облік умовних активів та зобов'язань, включаючи ситуації, коли активи є лише потенційними або умовними [24];

- МСФЗ (IFRS) 5 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» регулює облік необоротних активів, які класифікуються як утримувані для продажу, а також діяльності, що припиняється [58].

Кожен із цих стандартів надає детальні рекомендації щодо класифікації, оцінки та розкриття інформації про активи у фінансовій звітності, забезпечуючи узгодженість облікових практик у різних країнах.

Національні стандарти бухгалтерського обліку (НС(П)БО) у сфері активів в Україні регламентують правила ведення обліку та підготовки фінансової звітності щодо активів суб'єктів господарювання. Основні стандарти в цій галузі включають:

- НС(П)БО 7 «Основні засоби» регулює облік основних засобів, які використовуються підприємством у господарській діяльності. Основні положення: визнання основних засобів, їх первісна оцінка та порядок подальшого обліку. Передбачено наступні види амортизації основних засобів (методи: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, виробничий тощо), також регулює облік ремонту та модернізації основних засобів [64];

- НС(П)БО 8 «Нематеріальні активи» регулює порядок обліку нематеріальних активів, таких як патенти, ліцензії, авторські права, торгові марки. Основні положення: визнання та оцінка нематеріальних активів; регулює методи амортизації нематеріальних активів та облік витрат на придбання та розробку нематеріальних активів [57];

- НС(П)БО 9 «Запаси» регулює порядок обліку матеріальних цінностей, які підприємство використовує у виробничому процесі, продажу або обслуговуванні. Основні положення: передбачено методи оцінки запасів: FIFO, середньозважена вартість, ідентифікована вартість; порядок визнання та списання запасів та розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності [28];

- НС(П)БО 14 «Оренда» регулює порядок обліку орендованих активів. Основні положення: узгодження класифікації оренди: фінансова та операційна, визнання активів і зобов'язань за договорами фінансової оренди, розкриття інформації про орендовані активи та зобов'язання [63];

- НС(П)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» регулює порядок обліку необоротних активів, які підприємство планує продати. Основні положення: регулювання класифікації активів як утримуваних для продажу, оцінки таких активів за найменшою з двох величин: балансовою або справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж, облік припиненої діяльності [58];

- НС(П)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» регулює облік нерухомості, яка утримується для отримання доходу від оренди або капітального приросту. Основні положення: визнання методи оцінки інвестиційної нерухомості: за справедливою вартістю або собівартістю та порядок зміни класифікації нерухомості [32];

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій установлює порядок використання рахунків для обліку активів, таких як: Основні засоби (рахунок 10); Нематеріальні активи (рахунок 12); Запаси (рахунки 20–28). Кошти (рахунки 30–33) [33].

В цілому Національні стандарти спрямовані на забезпечення точного і повного відображення інформації про активи підприємства в його фінансовій звітності. Вони враховують як міжнародні вимоги, так і особливості національного законодавства. Це дозволяє користувачам фінансової інформації отримувати достовірні дані для аналізу та прийняття управлінських рішень.

ІІІ рівень – це методичні рекомендації, вказівки та роз'яснення. Сюди належать:

- Методичні рекомендації з обліку основних засобів, ці рекомендації визначають порядок первинного обліку, переоцінки, амортизації, вибуття та інвентаризації основних засобів;

- Рекомендації з обліку нематеріальних активів. Вони містять правила щодо визнання, оцінки, обліку та амортизації об'єктів нематеріальних активів, таких як патенти, авторські права, торгові марки тощо [49];

- Рекомендації щодо застосування типових форм обліку активів. Цим документом встановлюються стандартизовані форми для документування операцій з активами, таких як акти введення в експлуатацію, акти списання або переоцінки;

- Інструкції з проведення інвентаризації активів. Роз'яснює порядок підготовки та проведення інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей та інших видів активів.

- Рекомендації з оцінки активів включають методи визначення вартості активів для облікових та управлінських цілей, враховуючи поточні ринкові умови та економічні фактори;

- Рекомендації з планування та моніторингу активів визначають порядок складання планів використання активів, контролю за їх ефективністю, а також оцінки економічного ефекту від їхнього використання.

Такі рекомендації забезпечують керівників і бухгалтерів підприємств інструментами для систематизації роботи з активами, сприяючи прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

IV рівень – це внутрішні документи господарських суб'єктів. До них належать: наказ про облікову політику, що стосується необоротних активів, робочий план рахунків, який охоплює необоротні активи, а також графік документообігу.

Проведений аналіз демонструє, що регулювання управління активами здійснюється на чотирьох ключових рівнях. I рівень – акти найвищої юридичної сили, наприклад, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Податковий кодекс України. II рівень – формують документи, якими визначено загальні принципи, правила та способи управління активами. До даного рівня відносять стандарти бухгалтерського обліку міжнародного та національного рівнів. III рівень – це методичні рекомендації, вказівки та роз'яснення. IV рівень – це внутрішні документи господарських суб'єктів.

Оскільки структура активів є складною і включає багато різноманітних елементів (основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові інвестиції тощо), їх регулювання потребує значної кількості нормативно-правових документів. До

таких документів належать закони, постанови, інструкції, стандарти бухгалтерського обліку, податкові положення та інші акти.

Проте існує проблема, яка ускладнює ефективне управління активами. Вона полягає у відсутності повної узгодженості між нормативно-правовими актами. Деякі з них доповнюють один одний, формуючи цілісну систему, тоді як інші – суперечать один одному, створюючи правові колізії. Це може призводити до труднощів в організації обліку, різного тлумачення норм та невідповідностей у звітності. Таким чином, ефективне управління активами вимагає не лише дотримання чинних нормативних вимог, але й розробки підприємствами власних регламентів, що враховують їхню специфіку діяльності, а також гармонізації законодавчої бази на всіх рівнях.

Висновки до розділу 1

Активи підприємства, у першу чергу, представляють собою внесок у виробництво капіталу. Аналіз історичної еволюції поняття «капітал» дозволяє виділити три ключові концепції щодо його утворення. Перший підхід визначає капітал як грошовий фактор, причому гроші розглядаються як основний виробничий чинник. Другий підхід, який спирається на матеріально-речове тлумачення, розглядає капітал як сукупність цінностей і послуг, що створюють новий дохід. Третій підхід розглядає капітал як виробничі відносини, впливаючи з монополізації власності на засоби виробництва підприємцями. Загальний огляд цих підходів формує визначення капіталу як благ, створених новою працею, що використовуються для виробництва товарів та послуг, задля отримання доходу.

Ефективне управління активами підприємства є критично важливим фактором для його успішної діяльності та конкурентоспроможності. Налагодження оптимальної структури активів враховує, у першу чергу, раціональне використання капіталу. Оптимізація складу оборотних активів, раціональне управління грошовими коштами та оптимальний рівень ліквідності сприяють підтримці платоспроможності підприємства. Постійний контроль за станом розрахунків з

дебіторами, оцінка платоспроможності, а також швидке реагування на фінансові ризики є необхідними елементами управління активами. Такий підхід сприяє підвищенню рентабельності та створенню сприятливих умов для інвестиційного зростання підприємства.

Алгоритм діагностичного аналізу ефективності управління активами підприємства складається з шести етапів: 1-й етап – аналіз стану управління активами; 2-й етап – розрахунок ефективності управління за функцією Харрінгтона; 3-й етап – аналіз розрахованих показників щодо ефективності управління активами; 4-й етап – аналіз причин, які вплинули на розрахунки показників; 5-й етап – формування рекомендацій для поліпшення результату розрахунків; 6-й етап – контроль за дотриманням рекомендацій. Якщо на 3-му етапі (аналіз розрахованих показників щодо управління активами) отриманий результат керівництво задовольняє, то діагностика закінчується, якщо ні – переходять до наступного етапу.

Проведений аналіз демонструє, що регулювання управління активами здійснюється на чотирьох ключових рівнях. I рівень – акти найвищої юридичної сили, наприклад, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Податковий кодекс України. II рівень – формують документи, якими визначено загальні принципи, правила та способи управління активами. До даного рівня відносять стандарти бухгалтерського обліку міжнародного та національного рівнів. III рівень – це методичні рекомендації, вказівки та роз'яснення. IV рівень – це внутрішні документи господарських суб'єктів. В той же час, існує проблема, яка ускладнює ефективне управління активами. Вона полягає у відсутності повної узгодженості між нормативно-правовими актами. Деякі з них доповнюють один одний, формуючи цілісну систему, тоді як інші – суперечать один одному, створюючи правові колізії. Це може призводити до труднощів в організації обліку, різного тлумачення норм та невідповідностей у звітності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РІВНЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТОВ «ГАЛІЇВСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства

Для подальшого дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі обрано товариство з обмеженою відповідальністю «Галіївський маслозавод». Товариство було створено у 1999 р. в с. Галіївка, Чуднівського району Житомирської області. Його заснування стало результатом рішення Житомирського обласного відділення Фонду державного майна України та організації орендарів заводу, яке було прийнято 20 грудня того ж року (№ 225/1). Це рішення було прийнято у відповідності до Декрету Кабінету Міністрів України від 20 травня 1993 року № 57-93 «Про приватизацію цілісних майнових комплексів державних підприємств та їх структурних підрозділів, зданих в оренду». У грудні 1999 року підприємство вже розпочало свою діяльність в якості товариства з обмеженою відповідальністю.

Місія або головна мета ТОВ «Галіївський маслозавод» полягає в тому, щоб «нести здоров'я через продукти харчування якомога більшій кількості людей». Підприємство позиціонує себе як високотехнологічний виробник корисних для здоров'я продуктів харчування, що дбає не тільки про здоров'я своїх покупців, а й про довкілля. Головна причина, чому ТОВ «Галіївський маслозавод» може розглядатися як лідер харчової промисловості регіону, це те, що підприємство ніколи не переставало старанно працювати з метою надання своїм споживачам більше корисних продуктів.

Основними напрямками діяльності ТОВ «Галіївський маслозавод» є:

- переробка сільськогосподарської сировини;
- виробництво високоякісної молочної продукції з натуральних складників;
- проведення торгово-закупівельної та комерційної діяльності.

Варто відмітити те, що підприємство стало регіональним лідером завдяки тому, що воно зосереджує свою діяльність на виробництві максимально корисних для споживачів продуктів харчування внаслідок модернізації виробничих ліній, яка

була проведена у 2019 р. Саме з того часу, ТОВ «Галіївський маслозавод» стало високотехнологічним виробничим підприємством, яке гармонійно поєднало досвід, сучасне обладнання, передові технології та інновації. Це дозволило підвищити ефективність його роботи. Продукція заводу виготовляється без використання консервантів, що забезпечує її відповідність найвищим стандартам якості.

Місце підприємства в економічній системі регіону представлено на рис. 2.1.

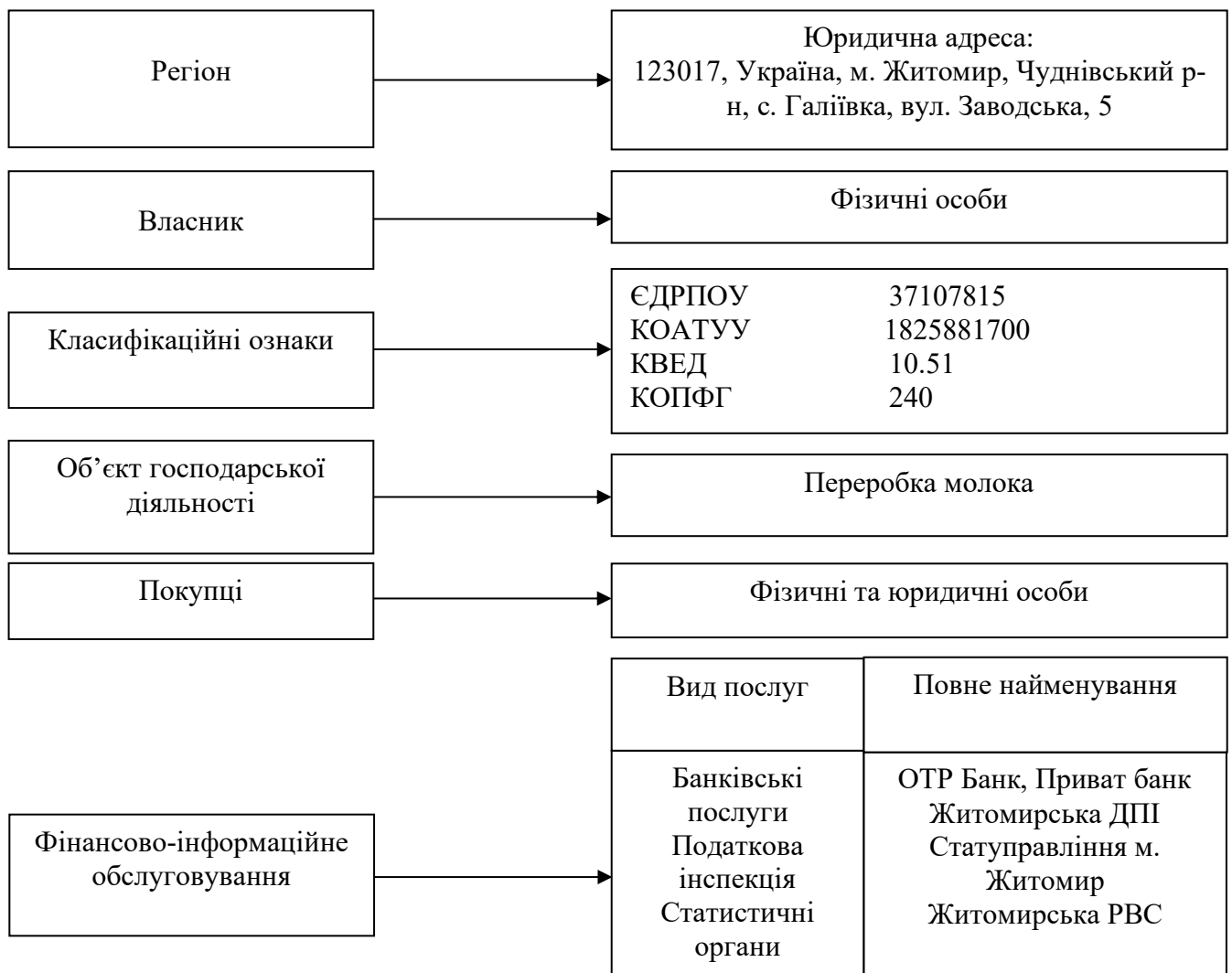

Рис. 2.1. Місце ТОВ «Галіївський маслозавод» в економічній системі регіону

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Організаційна структура схематично представляє ієрархічні та функціональні зв'язки всередині підприємства. Так, аналіз організаційної структури дозволяє

простежити становище в ієрархії та обов'язки кожної посадової особи та значення, яке приділяється кожному виду діяльності всередині підприємства.

В ході свого становлення організаційна структура ТОВ «Галіївський маслозавод» набула лінійно-функціональної форми, що цілком відповідає меті, цілям та головним завданням діяльності товариства, узгоджена її власниками та топ-менеджментом, рис. 2.2.

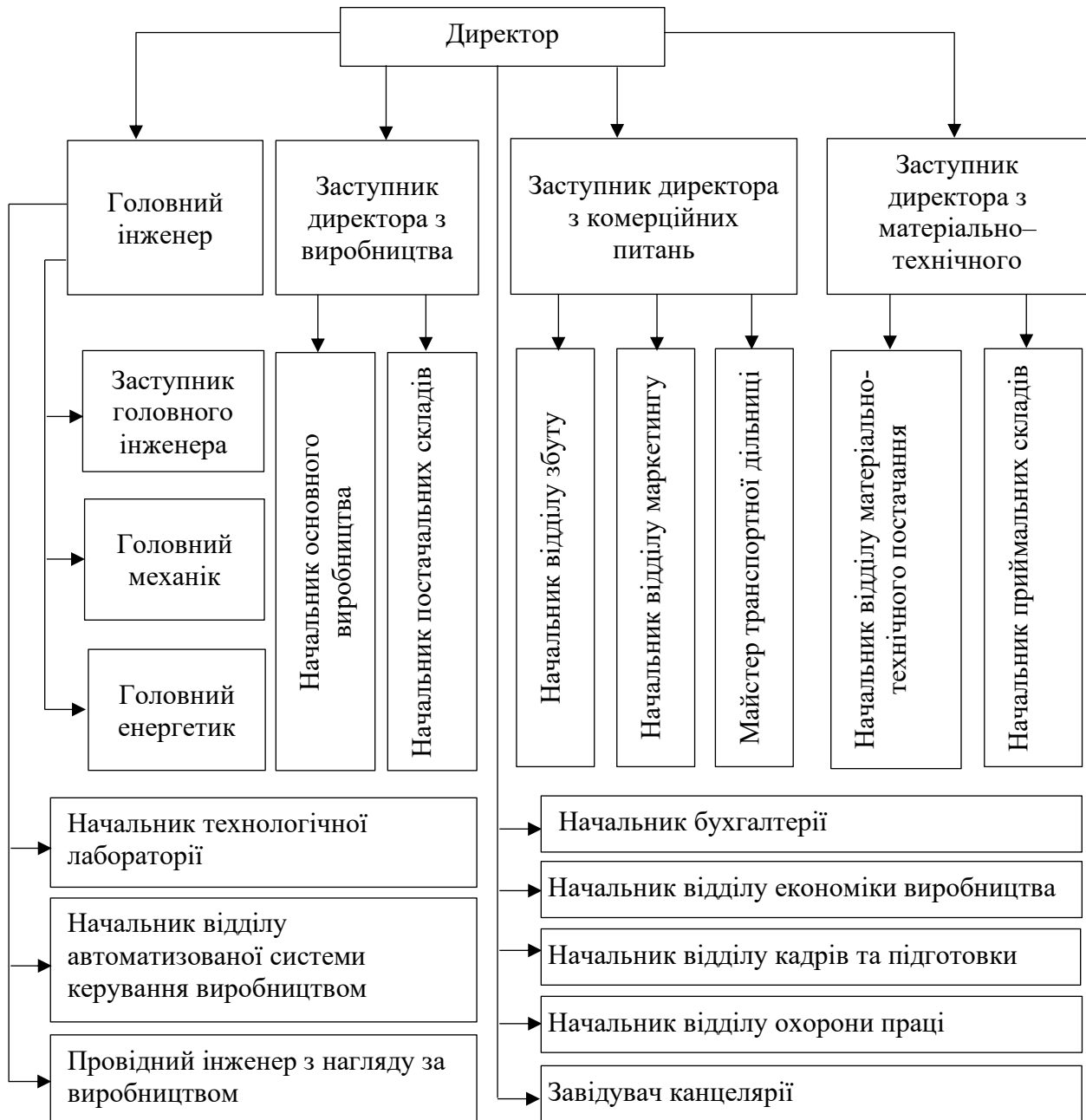

Рис. 2.2. Організаційна структура ТОВ «Галіївський маслозавод»

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

При такій організаційній структурі персонал взаємодіє з функціональними підрозділами, які в межах своєї компетенції збирають і аналізують інформацію, а також готують проекти рішень щодо виконання завдань. Після затвердження лінійним керівником ці проекти стають обов'язковими для реалізації виконавцями. Отже, можна дійти висновку, кожен підрозділ адаптовано до управління конкретним видом діяльності і безпосередньо пов'язані з іншими структурними підрозділами, що і забезпечує ефективність даної структури.

ТОВ «Галіївський маслозавод» виготовляє продукцію, яка користується попитом серед споживачів та відповідає всім державним та міжнародним нормам та стандартам в сфері забезпечення якості продуктів харчування. Основними споживачами продукції є звичайні громадяни та заклади громадського харчування, які замовляють продукцію для використання її у приготуванні їжі.

Розподіл продукції підприємства здійснюється як через великі торговельні мережі, такі як АТБ, Метро, Сільпо, Фора, Фозі, Ашан, так і через невеликі торговельні мережі – Полісся-Продукт, Квара та інші. Також підприємство співпрацює з невеликими регіональними дистриб'юторами, які допомагають доставити продукцію у найкращому вигляді кінцевому споживачу. Відмітимо, що продукція ТОВ «Галіївський маслозавод» експортується до Молдови, Польщі, Словенії, Німеччини, Нідерландів, Катару, Ізраїлю та інших країн. Динаміку реалізації продукції підприємства представлено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз реалізації продукції ТОВ «Галіївський маслозавод», 2021-2023 рр.

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Масло	149452,7	47,9	167044,6	47,6	214106,4	49,3	64653,7	43,3	1,4
Молоко згущене	72386,3	23,2	80363,9	22,9	87292,9	20,1	14906,6	20,0	-3,1
Молоко сухе знежирене	47113,5	15,1	54394,8	15,5	69052,6	15,9	21939,1	46,6	0,8
Спреди	2808,1	0,9	4562,1	1,3	6514,4	1,5	3706,3	9,9	0,6
Сири тверді	37441,3	12,0	41059,3	11,7	51680,9	11,9	14239,6	38,0	-0,1
Суша сироватка	2808,1	0,9	3509,3	1,0	5645,9	1,3	2837,8	101,1	0,4

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Разом	312010	100	350934	100	434293	100	122283	39,2	X

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

За даними табл. 2.1 можна робити наступні висновки. Обсяги реалізації продукції зросли на 39,2% (на 122283 тис. грн) у 2023 році порівняно з 2021 роком. Найбільша частка у структурі реалізації належить маслу, яке зросло на 43,3% і становило 49,3% від загального обсягу в 2023 році. Попри збільшення обсягу на 20%, його частка у структурі реалізації зменшилася з 23,2% до 20,1%. Обсяги реалізації сухої сироватки показали найбільший приріст +101,1%, а сухого молока зросли на 46,6%. В той же час, спреди та суха сироватка залишаються малими сегментами, але демонструють стабільний приріст. Частка твердих сирів майже не змінилася, але обсяг зріс на 38%. Підсумовуючи можна відмітити, що ТОВ «Галіївський маслозавод» акцентує увагу на збільшенні обсягів реалізації всіх видів продукції, зокрема масла та сухих продуктів.

Для найповнішого дослідження ТОВ «Галіївський маслозавод» проведемо SWOT-аналіз та PEST-аналіз діяльності підприємства.

SWOT-аналіз – один із найпоширеніших методів, що оцінюють у комплексі внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на розвиток компанії. Це аналіз сильних та слабких сторін організації, а також можливостей та загроз з боку зовнішнього середовища. Складемо таблицю SWOT-аналізу для ТОВ «Галіївський маслозавод», табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

SWOT-аналіз ТОВ «Галіївський маслозавод»

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
1	2
Розробка та впровадження новинок Висока якість пропонованої продукції Активне просування продукції в країні ближнього зарубіжжя Висококваліфікований персонал Турбота про здоров'я споживачів Соціальна спрямованість Чітко сформульована стратегія подальшого розвитку підприємства	Нестабільне фінансове становище Неширокий асортимент продукції Через війну стратегія підприємства може стати частково неможливою до виконання Продукція компанії, як правило, має більш високу вартість порівняно з конкурентами на місцевих ринках, що викликано унікальністю технологій

Продовження табл. 2.2

1	2
Гнучка політика продажів	Основний збут продукції відбувається через великі супермаркети, більш схильні до негативних кризових явищ і в меншій мірі здатні адаптуватися до нових умов ринку Тиск з боку конкурентів Вузьке охоплення ринку
МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
Розширення асортименту, впровадження нових розробок у сфері молочних продуктів та здорового харчування Велика доступність ресурсів при використанні місцевих ресурсних баз країни Зростання рівня попиту продукції Удосконалення технологій виробництва Зниження цін за рахунок удосконалення технологій виробництва Завоювання частки ринку у конкурентів за рахунок довіри споживачів, високого рівня іміджу компанії	Послаблення зростання ринку, обумовлене його насиченням Існування великої кількості іноземних конкурентів на місцевих ринках з товарами низької вартості Негативний зсув у курсах валют Нестабільність зовнішніх умов бізнесу та високі темпи інфляції Втрата частки ринку Швидкий розвиток сильно відстаючих конкурентів

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Отже, ТОВ «Галіївський маслозавод» має сильні позиції завдяки якості продукції, експорту та впровадженню інновацій, але потребує розширення асортименту та оптимізації витрат для протидії конкуренції. Особливу увагу слід приділити диверсифікації каналів збуту та мінімізації залежності від зовнішніх ризиків.

Для аналізу зовнішнього середовища ТОВ «Галіївський маслозавод» скористаємося PEST – аналізом як універсальним інструментом, призначеним для виявлення аспектів зовнішнього середовища, які можуть вплинути на стратегію компанії. Для цього в таблицю записуються політичні, економічні, соціальні та технологічні чинники, що впливають на діяльність підприємства, табл. 2.3.

Таблиця 2.3

PEST – аналіз ТОВ «Галіївський маслозавод»

ПОЛІТИЧНІ ЧИННИКИ	ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ
1	2
Політична криза Політика не стримування тарифів на послуги та зростання податкового тягаря Жорстке державне регулювання конкуренції	Економічна криза Високий рівень інфляції та процентної ставки Поява нових конкурентів Зниження рівня доходів населення Низькі темпи зростання економіки

Продовження табл. 2.3

1	2
Жорсткі норми законодавства з охорони навколишнього середовища Не стійкість політичної влади та існуючого уряду через корупційні скандали Державне регулювання галузі як суспільно-важливої	Зростання рівня безробіття, при майже не змінному розмірі оплати праці Слабка кредитно-грошова та податково-бюджетна політика країни Сильна інвестиційна політика держави в галузях, які мають соціальне значення
СОЦІАЛЬНІ ЧИННИК	ТЕХНОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ
Соціальна криза в країні через війну та міграцію населення Високі вимоги підприємства та суспільства до якості продукції Споживання якісної продукції стає способом життя та сталою звичкою споживачів Підвищення уваги до натуральних та екологічно-чистих продуктів Зниження темпів зростання населення Високий вплив засобів масової інформації на споживчі переконання більшої частини населення	Високий рівень інновацій та технологічного розвитку галузі Високий рівень витрат на дослідження та розробки Легкий доступ до новітніх технологій за умови наявності фінансових ресурсів Високий ступінь використання, впровадження та передачі сучасний технологій підприємством

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

За даними табл. 2.3 ми зробити наступні висновки. ТОВ «Галіївський маслозавод» працює в умовах впливу складних зовнішніх факторів, таких як політична та економічна нестабільність, високий рівень інфляції, жорстке державне регулювання та зниження купівельної спроможності населення. Водночас компанія має перспективи завдяки зростанню попиту на екологічної чистоти продукції, впровадженню сучасних технологій і підвищенню стандартів якості. Для подальшого розвитку підприємству важливо зосередитися на адаптації до змін середовища, використанні інновацій, розширенні асортименту та збереженні довіри споживачів.

Підсумовуючи проведений аналіз варто відмітити те, що продукція ТОВ «Галіївський маслозавод» відзначається високою якістю, відповідає міжнародним стандартам і користується стабільним попитом, як серед пересічних споживачів, так і серед закладів громадського харчування. Основні категорії продукції, такі як масло, згущене молоко, сухе знежирене молоко та тверді сири, демонструють позитивну динаміку продажів. Водночас компанія орієнтована на розширення асортименту, впровадження інновацій і розвиток експортного потенціалу, що дозволяє займати конкурентні позиції навіть в умовах економічних викликів.

ТОВ «Галіївський маслозавод» демонструє сильні позиції на ринку завдяки високій якості продукції, інноваціям і активному виходу на зарубіжні ринки. Водночас компанія стикається з викликами, зокрема економічною та політичною нестабільністю, конкуренцією, високими витратами на виробництво та обмеженим асортиментом. Для успішного розвитку необхідно розширювати продуктову лінійку, оптимізувати витрати, диверсифікувати канали збуту та адаптуватися до змін у макроекономічному середовищі, зберігаючи довіру споживачів і репутацію надійного виробника.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «Галіївський маслозавод»

На сьогоднішній день однією з найважливіших умов успішного управління ресурсами підприємства є аналіз його фінансово-економічного стану. Фінансово-економічний стан підприємства представляє величезний інтерес для держави, власників (нинішніх та потенційних), інвесторів, кредиторів, акціонерів, партнерів підприємства, працівників та інших стейкхолдерів.

Фінансово-економічна діагностика характеризує:

- наявність на поточний момент коштів, достатніх для безперебійного погашення зобов'язань та здійснення процесу виробництва та реалізації товарів (робіт, послуг);
- здатність зберегти на майбутнє можливість безперебійного погашення зобов'язань та ведення виробничого процесу;
- забезпечення інтересів власників компанії, забезпечення добробуту самого підприємства.

Діагностика фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання включає аналіз бухгалтерського балансу та звіту про фінансові результати роботи аналізованого підприємства з метою виявлення тенденцій у його діяльності та визначення основних фінансових показників, а також перспектив його розвитку.

Почнемо діагностику фінансово-економічного стану ТОВ «Галіївський маслозавод» з діагностики основних економічних показників його діяльності, табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Основні економічні показники діяльності підприємства

Показник	Роки			Відхилення 2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+/-	%
Чистий дохід, тис. грн.	312010	350934	434293	122283	39,2
Валовий прибуток, тис. грн.	-2858	12535	17296	20154	в 7,1 р.м.
Чистий прибуток, тис. грн.	231	-468	-5420	-5651	в 24,5 р.м.
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	63931	79137,5	91425,5	27494,5	43,0
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	2652	4722	8398,5	5746,5	в 2,2 р.б.
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	61279	74415,5	83027	21748	35,5
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	326	214	308	-18	-5,5
Фондовіддача, грн.	117,7	74,3	51,7	-66	-56,1
Фондомісткість, грн.	0,008	0,013	0,019	0,011	137,5
Фондоозброєність, тис. грн./ос.	8,13	22,07	27,27	19,14	в 2,4 р.б.
Продуктивність праці, тис. грн./ос.	957,1	1639,9	1410,0	452,9	47,3
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об. в рік	5,1	4,7	5,3	0,2	3,9

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналізуючи дані, наведені в табл. 2.4, ми маємо звернути увагу на те, що хоча підприємство і функціонує в умовах воєнного стану та економічної нестабільності, проте демонструє певні позитивні тенденції. Чистий дохід зріс на 39,2% у 2023 р. порівняно з 2021 р., що свідчить про стабільний попит на продукцію. Валовий прибуток збільшився в 7,1 разів, але чистий прибуток став негативним, зменшившись у 24,5 разів, що може бути наслідком зростання витрат чи дії інших кризових факторів.

Середньорічна вартість активів суттєво зросла – на 43,0%, зокрема необоротні активи збільшилися в 2,2 рази, що свідчить про оновлення виробничих потужностей. Проте показники ефективності, такі як фондовіддача та продуктивність праці, мають негативну динаміку, вказуючи на необхідність оптимізації. Фондовіддача зменшилася на -56,1%, що свідчить про зменшення

ефективності використання основних засобів. Попри зростання активів, їх віддача зменшується, що може бути наслідком недостатньої завантаженості виробничих потужностей чи зростання собівартості. Фондоозброєність зросла в 2,4 рази. Позитивна динаміка даного показника свідчить про інвестиції у виробничі потужності в розрахунку на одного працівника, що створює потенціал для покращення продуктивності в майбутньому. Хоча, показники продуктивності праці і збільшився на 47,3%, проте темпи його зростання відстають від зростання доходу від реалізації продукції (39,2%), що вказує на вплив зменшення чисельності працівників (5,5%) та інші чинники, які стримують максимальну ефективність праці. Коефіцієнт оборотності оборотних активів показав незначне зростання – на 3,9%, що свідчить про стабільну ефективність використання оборотного капіталу, попри складні умови.

Зростання продуктивності праці та фондоозброєності свідчать про інвестиції в розвиток підприємства, але погіршення фондовіддачі й підвищення фондомісткості вказують на необхідність підвищення ефективності використання нових активів. Для покращення показників ефективності підприємству потрібно зосередитися на оптимізації витрат, підвищенні завантаженості обладнання та пошуку нових ринків збуту.

Здійснення аналізу активів підприємства та джерел їх утворення необхідний для оцінки структури та ефективності використання ресурсів, а також для визначення фінансової стійкості підприємства. Це дозволяє зрозуміти, наскільки раціонально використовуються необоротні й оборотні активи, оцінити ліквідність майна та залежність від зовнішнього фінансування. У кризових умовах, таких як війна, аналіз допомагає виявити ризики, пов'язані з недостатністю власного капіталу, ідентифікувати потенціал для мобілізації внутрішніх резервів і прийняття стратегічних рішень щодо оптимізації джерел фінансування.

На першому етапі аналізу балансу проводиться вертикальний та структурний аналіз. Цей етап оцінки фінансово-економічного стану полягає в аналізі активу та пасиву балансу, при якому пріоритетна увага приділяється вивченню відносних показників. Мета зазначеного аналізу полягає у визначенні частки окремих статей

у результаті балансу та оцінці його коливань. Аналіз майна та джерел його утворення ТОВ «Галіївський маслозавод», представлено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Характеристика майна підприємства та джерел його формування за балансом

Показники	На 31.12.2021		На 31.12.2022		На 31.12.2023		Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
АКТИВИ									
1. Необоротні активи:	2609	3,3	6835	8,5	9962	9,7	7353	в 2,8 р.б	6,4
в т.ч. основні засоби	1387	1,8	5626	7,0	5598	5,4	4211	в 3 р.б.	3,6
2. Оборотні активи	75576	96,7	73211	91,5	92843	90,3	17267	30,6	-6,4
в т.ч. запаси	56442	72,2	38252	47,8	47294	46,0	-9148	-16,2	-26,2
дебіторська заборгованість	16650	22,1	30188	38,5	28562	27,8	11912	71,5	5,7
грошові кошти	884	1,1	2277	2,8	1020	1,0	136	15,4	-0,1
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	-5499	-7,0	-5967	-7,4	-11387	-11,1	-5888	107,1	-4,1
в т.ч. зареєстрований капітал	100	0,1	100	0,1	100	0,1	0	0	0
нерозподілений прибуток	-5599	-7,2	-6067	-7,5	-11487	-11,2	-5888	105,2	4,0
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	83684	107,0	86013	107,4	114192	111,2	30508	36,5	4,2
БАЛАНС:	78185	100	80046	100	102805	100	24620	31,5	X

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналізуючи загальну структуру активів відмітимо. Частка необоротних активів зростає з 3,3% у 2021 р. до 9,7% у 2023 р. (у 2,8 рази). Це свідчить про значні інвестиції в основні засоби, приріст становив 4211 тис. грн., хоча їх питома вага все ще залишається низькою.

Частка оборотних активів знизилася з 96,7% до 90,3%, що вказує на переорієнтацію капіталу на довгострокові цілі. Проте, основний обсяг активів усе ще зосереджений у цій групі. Щодо складових елементів оборотних активів, то відмітимо те, що обсяг запасів скоротився на 16,2%, що може свідчити про

зменшення обсягів продукції або оптимізацію товарно-матеріальних ресурсів. Дебіторська заборгованість зросла на 71,5%, що може бути пов'язано зі складнощами в розрахунках із контрагентами через війну. Грошові кошти залишаються низькими, з незначним збільшенням на 15,4%, що вказує на обмежені фінансові резерви підприємства.

Аналізуючи пасиви підприємства відмітимо те, що він складається лише з двох розділів: власний капітал та поточні зобов'язання і забезпечення. Власний капітал має негативне значення та продовжує знижуватися з -7% у 2021 р. до -11,1% у 2023 р., що свідчить про накопичення збитків та фінансову нестабільність. Основним джерелом фінансування залишаються поточні зобов'язання, які зросли на 36,5%, досягаючи 111,2% від загального балансу. Загальна сума балансу зросла на 31,5%, що вказує на розширення обсягів господарської діяльності підприємства.

Далі важливо здійснити аналіз формування фінансових результатів діяльності підприємства, адже він є важливим інструментом для оцінки ефективності господарської діяльності, прибутковості та фінансової стабільності. Для ТОВ «Галіївський маслозавод» у контексті переробної промисловості та сучасних викликів, цей аналіз є критично необхідним з причин того, що аналіз формування фінансових результатів дає змогу оцінити фінансову ефективність діяльності підприємства, визначити можливості для підвищення прибутковості та забезпечити його стабільність у складних економічних умовах, табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Роки			Відхилення 2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023		
				+, -	%
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	312010	350934	434293	122283	39,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	314868	338399	416997	102129	32,4
Валовий: прибуток (збиток)	-2858	12535	17296	20154	в 7,1 р.м.
Інші операційні доходи	285	1469	165	-120	-42,1
Адміністративні витрати	4904	5510	6156	1252	25,5
Витрати на збут	10629	16107	15744	5115	48,1

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5	6
Інші операційні витрати	1639	2829	1012	-627	-38,3
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	-19745	-10442	-5451	14294	-72,4
Інші фінансові доходи	3227	1566	819	-2408	-74,6
Інші доходи	16800	8452	0	-16800	-100
Фінансові витрати	0	0	750	750	100
Інші витрати	0	0	20	20	100
Чистий прибуток	231	-468	-5420	-5651	в 24,5 р.м.

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз механізму формування фінансових результатів ТОВ «Галіївський маслозавод» за 2021–2023 рр. демонструє наступні тенденції. Відбулося збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 39,2%, що свідчить про розширення продажів навіть у складних умовах війни. Собівартість реалізованої продукції зросла на 32,4%, що вказує на тиск з боку витрат, зокрема через інфляцію, підвищення цін на сировину та логістичні послуги. В той же час валовий прибуток зріс у 7,1 рази, але його абсолютне значення залишається невисоким через значні витрати, що стримує рентабельність. Інші операційні доходи скоротилися на 42,1%, що може свідчити про зменшення додаткових джерел надходжень.

Сума адміністративних витрат та витрат на збут демонструють зростання на 25,5% та 48,1% відповідно, що пов'язане із потребою підтримки операційної діяльності в умовах нестабільності. Фінансовий результат від операційної діяльності показав значне зниження збитків на 72,4%, що свідчить про покращення управління витратами. Все це вплинуло на зростання збитковості підприємства. Сума збитку становила -5420 тис. грн., погіршивши фінансовий результат у 24,5 рази порівняно з 2021 р., через відсутність інших доходів та появу нових фінансових витрат.

Попри зростання доходів, підприємство стикається з тиском з боку витрат, що негативно впливає на фінансові результати. Основними викликами є зниження операційної ефективності, скорочення додаткових доходів та зростання фінансових навантажень. Необхідно зосередитися на оптимізації витрат, підвищенні

ефективності збуту та диверсифікації джерел доходів для стабілізації фінансових показників.

Оцінка показників фінансового стану підприємства є необхідною для визначення його платоспроможності, ліквідності, рентабельності та стійкості в умовах економічної нестабільності. Отримані результати дозволяють виявити сильні та слабкі сторони фінансової діяльності, оцінити здатність підприємства виконувати зобов'язання перед кредиторами, інвесторами та партнерами, а також приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації ресурсів, зниження витрат і підвищення ефективності діяльності. Для підприємств в сучасних умовах господарювання така оцінка набуває особливої актуальності з метою забезпечення їх адаптації до ризиків і утримання конкурентних переваг на ринку. Аналіз показників фінансового стану підприємства представлено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства

Показники	Роки			Відхилення 2023 р. до 2021 р., +,-
	2021	2022	2023	
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	0,90	0,93	0,81	-0,09
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,03	0,01	0
3. Чистий оборотний капітал	-8108	-12758	-21349	-13241
4. Коефіцієнт автономії	-0,07	-0,07	-0,11	-0,04
5. Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,07	-0,06	-0,10	-0,03
6. Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	-0,08	-0,16	-0,23	-0,15
7. Коефіцієнт оборотності активів	4,88	4,43	4,75	-0,13
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-56,7	-52,2	-38,12	18,58
9. Рентабельність господарської діяльності, %	-0,07	-11,7	-1,2	-1,13
10. Рентабельність власного капіталу, %	-4,2	7,2	49,6	53,8
11. Рентабельність продукції, %	-5,9	-3,1	-1,3	-4,6

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки фінансових показників підприємства свідчить про погіршення ліквідності, зокрема, зниження коефіцієнта загальної ліквідності на 0,09 пунктів і стабільно низький рівень абсолютної ліквідності, що може бути зумовлено недостатньою кількістю грошових коштів і високим рівнем поточних зобов'язань. Зростання негативного значення чистого оборотного капіталу до - 13241 тис. грн. свідчить про збільшення фінансових труднощів у підприємства.

Показники автономії та забезпеченості власними засобами зменшилися на 0,04 пункти та 0,15 пунктиків відповідно. Динаміка даних показників демонструє підвищену залежність підприємства від зовнішнього фінансування, що може бути наслідком зростання збитковості та кредиторської заборгованості.

Зниження коефіцієнта оборотності активів на 0,13 об. в рік свідчить про уповільнення ефективності використання ресурсів, хоча оборотність власного капіталу покращилася на 18,58 обертів в рік, що пов'язано зі зростанням чистого доходу.

Показники рентабельності господарської діяльності та продукції підприємства зменшилися на 1,13% та 4,6% відповідно, що може бути пов'язано зі зростанням собівартості продукції через інфляцію, воєнні ризики та низьку купівельну спроможність населення. Рентабельність власного капіталу показала позитивний приріст, проте це викликано не покращенням фінансового стану, а чисто математичними розрахунками і діями із від'ємними даними. Загалом на ТОВ «Галіївський маслозавод» необхідно вжити заходів для підвищення ліквідності, зниження собівартості та зменшення залежності від зовнішнього фінансування.

2.3. Оцінка ефективності управління активами підприємства

З метою забезпечення ефективної роботи ТОВ «Галіївський маслозавод» залучено всіх працівників, включаючи керівників структурних підрозділів, що робить управління активами систематичним і цілеспрямованим. Управління охоплює як процес формування активів, так і їх використання, що забезпечує взаємодію по вертикалі й горизонталі організаційної структури: від керівників до працівників і назад.

Головна мета управління активами полягає у виявленні й задоволенні потреб у їхніх окремих видах для забезпечення ефективності операційної діяльності, а також оптимізації складу активів для забезпечення результативності всієї господарської діяльності. Управління оборотними активами орієнтоване на

забезпечення платоспроможності, рентабельності продукції та досягнення запланованих фінансових результатів.

Процес управління активами базується на таких принципах: врахування перспектив розвитку та диверсифікації діяльності, узгодження структури активів із виробничими і збутовими обсягами, оптимізація складу активів для підвищення ефективності, прискорення обороту активів і вибір сучасних активів для зростання ринкової вартості підприємства.

Активи підприємства поділяються на необоротні та оборотні, динаміка та структура яких представлено в табл. 2.8. та. 2.9.

Таблиця 2.8

Динаміка та структура необоротних активів підприємства

Показники	на 31.12.2021		на 31.12.2022		на 31.12.2023		Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
Незавершені капітальні інвестиції	1222	46,8	1209	17,7	4364	43,8	3142	в 2,6 р.б.	-3,0
Основні засоби	1387	53,2	5626	82,3	5598	56,2	4211	в 3 р.б.	3,0
Усього за розділом I	2609	100	6835	100	9962	100	7353	в 2,8 р.б.	X

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Проаналізувавши динаміку та структуру необоротних активів підприємства представлену в табл. 2.8 відмітимо наступне. У 2023 р. обсяг незавершених капітальних інвестицій зріс на 3142 тис. грн., що в 2,6 рази більше порівняно з 2021 р. У структурі необоротних активів їх частка зменшилася на 3,0 п.с., що свідчить про зростання інших елементів активів, зокрема основних засобів. Так, обсяг основних засобів зріс на 4211 тис. грн. (у 3 рази) порівняно з 2021 р. Частка основних засобів у структурі необоротних активів збільшилася на 3,0 п.с., досягнувши 56,2% у 2023 р. Загальний обсяг необоротних активів у 2023 р. зріс на 7353 тис. грн. (у 2,8 рази) порівняно з 2021 р.

Аналіз динаміки та структури оборотних активів підприємства, табл. 2.9 дав можливість зробити наступні висновки. У 2023 році обсяг виробничих запасів майже не змінився – зменшився на 104 тис. грн. або -0,3% порівняно з 2021 р.

Частка запасів у структурі необоротних активів зменшилася на 9,2 п.с., що свідчить про зниження пріоритету запасів у загальних оборотних активах.

Таблиця 2.9

Динаміка та структура оборотних активів підприємства

Показники	на 31.12.2021		на 31.12.2022		на 31.12.2023		Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
Виробничі запаси	36871	48,8	29605	40,4	36767	39,6	-104	-0,3	-9,2
Готова продукція	19571	25,9	8647	11,8	10527	11,0	-9044	-46,2	-14,9
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	16650	22,0	30188	41,2	28562	30,8	11912	71,5	8,8
Інша поточна дебіторська заборгованість	633	0,8	670	0,9	3606	3,9	2973	в 4,7 р.б.	3,1
Грошові кошти та їх еквіваленти	884	1,2	2277	3,1	1020	1,1	136	15,4	-0,1
Витрати майбутніх періодів	7	0,01	7	0,01	24	0,03	17	в 2,4 р.б.	0,02
Інші оборотні активи	960	1,3	1817	2,5	12337	13,3	11377	в 11,9 р.б.	12,0
Усього за розділом II	75576	100	73211	100	92843	100	17267	22,8	X

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Обсяг готової продукції скоротився на 9044 тис. грн. (на 46,2%), а частка знизилася на 14,9 п.с. Це може свідчити про покращення реалізації продукції або скорочення залишків. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла на 11912 тис. грн. (на 71,5%) із часткою збільшення на 8,8 п.с., що може бути результатом розширення обсягів продажу з відстроченням платежів. Відбулося значне зростання іншої поточної дебіторської заборгованості у 4,7 рази або на 2973 тис. грн., що свідчить про збільшення інших короткострокових зобов'язань перед підприємством. Відмічене незначне зростання грошових коштів на 136 тис. грн або 15,4%, але частка залишилася стабільною (-0,1 п.с.), що свідчить про збереження ліквідності на тому ж рівні.

Загальний обсяг оборотних активів збільшився на 17267 тис. грн. або 22,8%, що демонструє зростання загальної фінансової активності підприємства.

При аналізі активів окрема увага приділяється аналізу стану та складу основних засобів підприємства за залишковою вартістю, що представлено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз стану та складу основних засобів підприємства за залишковою вартістю

Показники	на 31.12.2021		на 31.12.2022		на 31.12.2023		Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
Основні виробничі засоби	1302	93,3	5283	93,9	5201	92,9	3899	в 3 р.б.	-0,4
Основні невиробничі засоби	87	6,7	343	6,1	398	7,1	311	в 3,6 р.б.	0,4
Активна частина основних засобів	1301	93,8	5238	93,1	5279	94,3	3978	в 3,1 р.б.	0,5
Пасивна частина основних засобів	86	6,2	388	6,9	319	5,7	233	в 2,7 р.б.	-0,5
Власні основні засоби	1172	84,5	4917	87,4	4904	87,6	3732	в 3,2 р.б.	3,1
Орендовані основні засоби	215	15,5	709	12,6	694	12,4	479	в 2,2 р.б.	-3,1
Засоби, що фактично використовуються в господарській діяльності	1266	91,3	5170	91,9	5100	91,1	3834	в 3,0 р.б.	-0,2
Засоби, що передані в оренду	103	7,4	433	7,7	420	7,5	317	в 3,1 р.б.	0,1
Засоби, що не використовуються (тимчасово, або постійно)	18	1,3	23	0,4	78	1,4	60	в 3,3 р.б.	0,1
Разом	1387	100	5626	100	5598	100	4211	в 3 р.б.	X

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Проаналізувавши стан та склад основних засобів підприємства за залишковою вартістю нами встановлено, що обсяг основних виробничих засобів зріс на 3899 тис. грн. (втричі), але частка знизилася на 0,4 п.с., що свідчить про збереження пріоритету виробничих засобів у структурі активів. Основні невиробничі засоби збільшилися на 311 тис. грн. (у 3,6 раза) з одночасним зростанням частки на 0,4

п.с., що може бути спричинено додатковими інвестиціями в об'єкти соціального значення чи допоміжну інфраструктуру.

Активна частина основних засобів зросла на 3978 тис. грн. (у 3,1 рази), що підкреслює посилення інвестицій у засоби, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі. Пасивна частина основних засобів збільшилася на 233 тис. грн. (у 2,7 рази), але її частка скоротилася на 0,5 п.с., що свідчить про зменшення ваги будівель і споруд у структурі.

Власні основні засоби зросли на 3732 тис. грн. (у 3,2 рази) із збільшенням частки на 3,1 п.с., що вказує на зменшення залежності від орендованих засобів. Обсяг орендованих засобів зріс на 479 тис. грн. (у 2,2 рази), але частка зменшилася на 3,1 п.с., що може бути результатом зростання власних активів підприємства.

Вартість засобів, що фактично використовуються у господарській діяльності збільшилися на 3834 тис. грн. (у 3 рази), що свідчить про активне використання засобів у виробництві, хоча частка знизилася на 0,2 п.с. Засоби, що передані в оренду зросли на 317 тис. грн. (у 3,1 раза), що відображає збільшення активів, які підприємство передає в користування іншим суб'єктам господарювання.

Обсяг основних засобів значно зріс на 4211 тис. грн. (у 3 рази), що свідчить про суттєве оновлення чи придбання активів. Основна увага приділяється виробничим і активним засобам, однак зростання невиробничих і невикористовуваних засобів вимагає оптимізації.

Оцінка ефективності управління активами підприємства буде не повною без аналізу динаміки та структури елементів основних засобів за залишковою вартістю, табл. 2.11.

За даними табл. 2.11 варто відмітити, збільшення вартості будівель та споруд на 332,8 тис. грн. або на 119,9%, однак їх частка в загальній структурі зменшилася на 9,1 п.с. Це може свідчити про відносно менший приріст у цій категорії порівняно з іншими елементами. За елементом машини та обладнання спостерігається збільшення вартості на 2396,6 тис. грн. (у 4,5 рази), а також зростання частки на 13,7 п.с. Це вказує на суттєве оновлення та розширення технічної бази, яка є критично важливою для основної діяльності підприємства.

Таблиця 2.11

Аналіз динаміки та структури елементів основних засобів за залишковою
вартістю

Показники	на 31.12.2021		на 31.12.2022		на 31.12.2023		Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
Будівлі, споруди	277,4	20,0	613,2	10,9	610,2	10,9	332,8	119,9	-9,1
Машини та обладнання	536,8	38,7	2734,2	48,6	2933,4	52,4	2396,6	в 4,5 р.б.	13,7
Транспортні засоби	478,5	34,5	1929,7	34,3	1757,8	31,4	1279,3	в 2,7 р.б.	-3,1
Малоцінні необоротні матеріальні активи	33,3	2,4	140,7	2,5	145,5	2,6	112,2	в 3,7 р.б.	0,2
Інші основні засоби	61,0	4,4	208,2	3,7	151,1	2,7	90,1	147,7	-1,7
Усього	1387	100	5626	100	5598	100	4211	в 3 р.б.	X

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Збільшення вартості транспортних засобів на 1279,3 тис. грн. (у 2,7 раза), проте частка зменшилася на 3,1 п.с. Можливо, підприємство зосередилося на інших ключових засобах, зменшуючи акцент на транспорті. Приріст малоцінних необоротних матеріальних активів склав 112,2 тис. грн., а їх частка зросла незначно на 0,2 п.с., що може бути результатом оновлення дрібного обладнання чи інструментів. Збільшення інших основних засобів відбулося на 90,1 тис. грн. або 147,7%, але частка знизилася на 1,7 п.с. Це вказує на вторинну роль цієї категорії у структурі основних засобів. Загальна вартість основних засобів зросла на 4211 тис. грн. (у 3 рази). Основний приріст забезпечили машини та обладнання, які займають найбільшу частку (52,4%) та мають ключове значення для ефективного функціонування підприємства. Відмітимо, що основна увага підприємства спрямована на модернізацію машин і обладнання, що свідчить про пріоритетність підвищення технічного потенціалу. Водночас зменшення частки будівель і споруд та транспортних засобів вказує на їх відносно меншу важливість у стратегії оновлення.

Політика управління активами передбачає аналіз використання амортизаційних відрахувань, як важливого фактору відтворення основних засобів, табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Динаміка використання амортизаційних відрахувань підприємства

Показник	Роки						Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	2021		2022		2023		+/-	%	п/с
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%			
Нараховано за звітний рік	257,0	100,0	460,0	100,0	863,0	100	606,0	в 2,4 р.б.	X
Використано за рік – усього	252,4	98,2	453,6	98,6	850,9	97,3	598,5	в 2,4 р.б.	-0,9
в тому числі на: поліпшення основних засобів	45,3	17,6	79,1	17,2	138,9	16,1	93,6	в 2,1 р.б.	-1,5
придбання основних засобів	207,1	80,6	374,5	81,4	712,0	81,2	504,9	в 2,4 р.б.	0,6

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки використання амортизаційних відрахувань підприємства дав можливість зробити наступні висновки. У 2023 р. нараховано амортизаційних відрахувань 863,0 тис. грн, що на 606,0 тис. грн більше, ніж у 2021 р. (зростання в 2,4 рази). Це свідчить про збільшення вартості основних засобів або зміну амортизаційної політики, що може бути результатом активного оновлення або розширення матеріально-технічної бази. Відповідно збільшилося і використання амортизаційних коштів до 850,9 тис. грн у 2023 р. (на 598,5 тис. грн. або в 2,4 рази порівняно з 2021 р.). Однак частка використаних відрахувань у загальному обсязі дещо знизилася з 98,2% у 2021 р. до 97,3% у 2023 р. (на 0,9 п.с.), що вказує на часткове накопичення коштів.

Розподіл амортизаційних відрахувань відбувався за наступними напрямками. На поліпшення основних засобів у 2023 р. витрачено 138,9 тис. грн., що на 93,6 тис. грн. більше, ніж у 2021 р. (зростання в 2,1 рази). Частка цієї категорії зменшилася з 17,6% у 2021 р. до 16,1% у 2023 р. (на 1,5 п.с.), що може свідчити про зменшення акценту на ремонтах або модернізації існуючих активів.

Сума грошових коштів, спрямованих на придбання основних засобів зросла до 712,0 тис. грн у 2023 р. (на 504,9 тис. грн, у 2,4 р.). Частка використання грошових коштів, спрямованих на придбання залишилася практично стабільною (з 80,6% у 2021 р. до 81,2% у 2023 р. на 0,6 п.с.), що вказує на пріоритетність оновлення основних засобів.

Значне зростання обсягів амортизаційних відрахувань та їх використання вказує на активну політику оновлення основних засобів підприємства. Основна частина коштів спрямовується на придбання нових активів, що позитивно впливає на оновлення виробничих потужностей. Зменшення частки витрат на поліпшення основних засобів може вказувати на поступовий перехід від модернізації існуючих активів до їх заміни новими.

Аналіз системи управління активами підприємства буде не повним, якщо не проаналізувати дебіторську заборгованість підприємства, яка в структурі оборотних активів становить другу за величиною категорію, після запасів. Аналіз найбільших дебіторів підприємства представлено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Найбільш великі дебітори підприємства

Назва підприємства	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%	п.с.
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	16650	100	30188	100	28562	100	11912	71,5	X
ТОВ «Терра Фуд»	2680,7	16,1	3471,6	11,5	3855,9	13,5	1175,2	43,8	-2,6
ТОВ «Файн Фуд Груп»	415,3	2,5	905,6	3,0	685,5	2,4	270,2	65,1	-0,1
ТОВ «Аркіс Логістик»	3646,4	21,9	10626,2	35,2	8711,4	30,5	5065,0	138,9	3,6
ТОВ «Гранд Люкс»	4478,9	26,9	7939,4	26,3	6712,1	23,5	2233,2	49,9	-3,4
ТДВ «І-Т-Л ім тайм логістик»	915,8	5,5	2354,7	7,8	2170,7	7,6	1254,9	137,0	2,1
ПП «Мокоша»	2847,2	17,1	1871,7	6,2	3256,1	11,4	408,9	14,4	-5,7
Інші	1665,0	10,0	3320,7	11,0	3179,4	11,1	1514,4	90,9	1,1

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

За даними табл. 2.13 можна зробити наступні висновки. За період 2021–2023 рр. загальна дебіторська заборгованість зросла на 11912 тис. грн. або 71,5%, досягнувши 28562 тис. грн. у 2023 р. Це свідчить про збільшення продажів у кредит або тривалість оплати покупцями.

Аналізуючи структуру заборгованість відмітимо, що за ТОВ «Аркіс Логістик» спостерігається найбільше зростання заборгованості серед усіх дебіторів - на сума 5065,0 тис. грн. (138,9%), яка досягла у 2023 р. суми 8711,4 тис. грн. Частка заборгованості даного дебітора в загальній структурі збільшилася з 21,9% до 30,5% (на 3,6 п.с.), що свідчить про значну залежність підприємства від цього дебітора. Заборгованість ТОВ «Гранд Люкс» зросла на 2233,2 тис. грн. (49,9%), до 712,1 тис. грн., в той же час частка зданого дебітору в загальній сумі дебіторської заборгованості зменшилася з 26,9% до 23,5% (на 3,4 п.с.). Заборгованість ТОВ «Файн Фуд» зросла на 270,2 тис. грн. (137%), досягнувши 2170,7 тис. грн., проте частка в загальній заборгованості знизилася з 2,5% у 2021 р. до 2,4% у 2023 р.

Загальна дебіторська заборгованість зростає, що може бути ризиком для ліквідності підприємства. Значна частка дебіторської заборгованості зосереджена в окремих великих дебіторах, таких як ТОВ «Аркіс Логістик» (30,5%) та ТОВ «Гранд Люкс» (23,5%), що створює залежність від їх платоспроможності. Збільшення заборгованості інших дебіторів та стабільність їх частки у структурі може свідчити про диверсифікацію ризиків.

Досліджуючи дебіторську заборгованість варто здійснити оцінку її реального стану щодо терміновості погашення, табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Оцінка реального стану дебіторської заборгованості за 2023 рік

Класифікація дебіторів за термінами виникнення заборгованості	Сума дебіторської заборгованості, тис. грн.	Питома вага, %
1	2	3
0-30 днів	15937,6	55,8
31-60 днів	6940,6	24,3
61-90 днів	3113,3	10,9
91-120 днів	1542,3	5,4
121-150 днів	628,4	2,2
151-180 днів	257,1	0,9
181- 360 днів	114,2	0,4
360 днів і більше	28,6	0,1
Разом	28562,0	100

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Розподіл дебіторської заборгованості за термінами наступний. Короткострокова заборгованість (0–30 днів): становить 15937,6 тис. грн. або 55,8% загальної дебіторської заборгованості, це свідчить про хорошу оборотність значної частини заборгованості. Середньострокова заборгованість: 31–60 днів: становить 6940,6 тис. грн (24,3%), 61–90 днів: становить 3113,3 тис. грн (10,9%). В цілому, середньострокова заборгованість охоплює 35,2% від загального обсягу, що є прийнятним, хоча потребує моніторингу для уникнення прострочень. Довгострокова заборгованість. Частка боргів з терміном понад 90 днів є порівняно незначною: 91–120 днів: складає 1542,3 тис. грн (5,4%); 121–150 днів: становить 628,4 тис. грн. (2,2%); 151–180 днів складає: 257,1 тис. грн. (0,9%) та 181–360 днів: складає 114,2 тис. грн. (0,4%). Понад 360 днів: лише 28,6 тис. грн. (0,1%). Отже, основна частина дебіторської заборгованості (80,1%) є коротко- та середньостроковою, що свідчить про відносно стабільний стан розрахунків із контрагентами. Проте наявність довгострокової заборгованості (більше 90 днів) на рівні 19,9% вимагає додаткової уваги. Варто вжити заходів для скорочення частки прострочених боргів і посилення роботи з контрагентами.

Підсумовуючи ефективність управління активами підприємства розрахуємо інтегральний показник ефективності, методика розрахунку якого представлена в першому розділі роботи.

Таблиця 2.15

Інтегральні показники ефективності управління активами підприємства

Показники	Умовні позначення	Роки		
		2021	2022	2023
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Коефіцієнт оновлення	A ₁	0,14	0,29	0,21
Коефіцієнт вибуття	A ₂	0,27	0,16	0,12
Коефіцієнт зносу	A ₃	0,88	0,30	0,45
Фондовіддача	A ₄	117,65	74,32	51,71
Коефіцієнт придатності	A ₅	0,12	0,70	0,55
Інтегральний показник ефективності управління необоротними активами $S_{на} = \sqrt[5]{A_1 \times A_2 \times \dots \times A_5}$		0,86	0,94	0,80
II. Оборотні активи				
Коефіцієнт покриття	A ₆	0,90	0,93	0,81

Продовження табл. 2.15

1	2	3	4	5
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами	A ₇	-0,08	-0,16	-0,23
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	A ₈	-13,74	-12,27	-8,15
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	A ₉	5,1	4,7	5,3
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	A ₁₀	3,72	4,08	3,80
Період інкасації (погашення) кредиторської заборгованості	A ₁₁	96,77	88,24	94,74
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	A ₁₂	18,74	11,62	15,20
Період інкасації (погашення) дебіторської заборгованості	A ₁₃	19,21	30,98	23,68
Коефіцієнт оборотності запасів	A ₁₄	5,52	9,17	9,18
Середній термін обертання запасів	A ₁₅	65,22	39,26	39,22
Інтегральний показник ефективності управління оборотними активами $S_{oa} = \sqrt[9]{A_7 \times A_8 \times \dots \times A_{15}}$		6,03	7,25	7,20
Інтегральний показник ефективності управління активами $S_a = \sqrt[2]{S_{на} \times S_{об}}$		2,28	2,61	2,40

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Отже, інтегральний показник управління необоротними активами (S_{на}) у 2023 р. зазнав зниження до 0,80 порівняно з 0,86 у 2021 р. та 0,94 у 2022 р., що свідчить про погіршення ефективності управління необоротними активами.

Інтегральний показник ефективності управління оборотними активами (S_{oa}) зазнав незначного збільшення і становив 7,2 у 2023 р. відносно 6,03 у 2021 р., і зменшення відносно рівня 2022 р. (7,25), що вказує на відносну стабільність управління оборотними активами.

Інтегральний показник ефективності управління активами (S_a) у 2023 р. становить 2,40, що нижче порівняно з 2022 р. (2,61), але вище, ніж у 2021 р. (2,28). Це свідчить про те, що загальна ефективність управління активами дещо погіршилася у 2023 р. порівняно з попереднім роком.

Звернувши увагу на шкалу переведу представлену у табл. 1.9. відмітимо, що інтегральний показник знаходиться в діапазоні «достатній» при якому показники можуть мати тимчасову негативну динаміку.

За результатами проведеного аналізу відмітимо, що підприємству потрібно приділити увагу оновленню основних засобів для покращення їхнього технічного

стану та збільшення фондівіддачі. Зосередитися на покращенні ліквідності та забезпеченні власними оборотними активами. Запровадити заходи для збільшення ефективності використання активів (зокрема, необоротних) та оптимізації розрахунків із дебіторами та кредиторами.

Висновки до розділу 2

Для подальшого дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі обрано товариство з обмеженою відповідальністю «Галіївський маслозавод». Товариство було створено у 1999 р. в с. Галіївка, Чуднівського району Житомирської області. Місія або головна мета ТОВ «Галіївський маслозавод» полягає в тому, щоб «нести здоров'я через продукти харчування якомога більшої кількості людей». Підприємство позиціонує себе як високотехнологічний виробник корисних для здоров'я продуктів харчування, що дбає не тільки про здоров'я своїх покупців, а й про довкілля. Головна причина, чому ТОВ «Галіївський маслозавод» може розглядатися як лідер харчової промисловості регіону, це те, що підприємство ніколи не переставало старанно працювати з метою надання своїм споживачам більше корисних продуктів.

Аналізуючи основні економічні показники діяльності підприємства нами встановлено те, що хоча підприємство і функціонує в умовах воєнного стану та економічної нестабільності, проте демонструє певні позитивні тенденції. Чистий дохід зріс на 39,2% у 2023 р. порівняно з 2021 р., що свідчить про стабільний попит на продукцію. Валовий прибуток збільшився в 7,1 разів, але чистий прибуток став негативним, зменшившись у 24,5 разів, що може бути наслідком зростання витрат чи дії інших кризових факторів.

Проаналізувавши динаміку та структуру необоротних активів підприємства представлену ми відмітити те, що у 2023 р. обсяг незавершених капітальних інвестицій зріс на 3142 тис. грн., що в 2,6 рази більше порівняно з 2021 р. Обсяг основних засобів зріс на 4211 тис. грн. порівняно з 2021 р. Частка основних засобів у структурі необоротних активів збільшилася на 3,0 п.с., досягнувши 56,2% у 2023

р. Аналіз динаміки та структури оборотних активів підприємства, дав можливість зробити наступні висновки. У 2023 році обсяг виробничих запасів майже не змінився – зменшився на 104 тис. грн. або -0,3% порівняно з 2021 р. Частка запасів у структурі необоротних активів зменшилася на 9,2 п.с., що свідчить про зниження пріоритету запасів у загальних оборотних активах. Обсяг готової продукції скоротився на 9044 тис. грн. (на 46,2%), а частка знизилася на 14,9 п.с. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла на 11912 тис. грн. (на 71,5%), що може бути результатом розширення обсягів продажу з відстроченням платежів. Загальний обсяг оборотних активів збільшився на 17267 тис. грн. або 22,8%, що демонструє зростання загальної фінансової активності підприємства.

Інтегральний показник управління необоротними активами (S_{na}) у 2023 р. зазнав зниження до 0,80 порівняно з 0,86 у 2021 р. та 0,94 у 2022 р., що свідчить про погіршення ефективності управління необоротними активами. Інтегральний показник ефективності управління оборотними активами (S_{oa}) зазнав незначного збільшення і становив 7,2 у 2023 р. відносно 6,03 у 2021 р., і зменшення відносно рівня 2022 р. (7,25), що вказує на відносну стабільність управління оборотними активами. Інтегральний показник ефективності управління активами (S_a) у 2023 р. становить 2,40, що нижче порівняно з 2022 р. (2,61), але вище, ніж у 2021 р. (2,28). Це свідчить про те, що загальна ефективність управління активами дещо погіршилася у 2023 р. порівняно з попереднім роком, проте за шкалою переведення він знаходиться в діапазоні «достатній» при якому показники можуть мати тимчасову негативну динаміку.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТОВ «ГАЛІЇВСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

3.1. Обґрунтування напрямів оптимізації активів спрямованих на забезпечення фінансової рівноваги підприємства

Необхідність розробки політики комплексного управління активами, політики управління необоротними активами, політики управління оборотним капіталом полягає в тому, що вони дозволяють формувати ефективну систему управління фінансами на підприємстві, орієнтовану на максимізацію його ринкової вартості. В умовах соціально-економічної нестабільності та мінливості ринкової інфраструктури важливе місце у поточній повсякденній роботі фінансового менеджера займає управління активами, адже саме тут криються основні причини успіхів та невдач усіх виробничо-комерційних операцій підприємства.

Як вже зазначалося, процес управління активами є однією з найважливіших складових функціонування підприємства, головною метою якого є бажання отримання найвищих кінцевих результатів при раціональному використанні всіх видів активів. Виходячи із цього основні завдання та принципи управління активами підприємства повинні передбачати:

- збільшення активів (будь-яке збільшення активів означає використання засобів);
- зменшення пасивів (пасив підприємства включає: банківські позики, виплату постачальникам і податки. Засоби, які одержує підприємство, можуть піти на зменшення пасиву, наприклад, повернення банківських позик);
- ефективне використання оборотного капіталу (будь-які засоби, що не використовуються для потреб оборотного капіталу можуть бути спрямовані на оплату пасивів). Крім того, вони можуть використовуватися для придбання основного капіталу або виплачені у вигляді доходів власникам.

Політика комплексного управління активами передбачає розробку політики

управління майновим комплексом підприємства та реалізацію політики інвестиційних вкладень.

При формуванні політики комплексного управління активами підприємства активи розглядаються як його фінансові ресурси у формі сукупних майнових цінностей, використовуваних у господарській діяльності з метою отримання прибутку та збільшення ринкової вартості підприємства. Основною метою реалізації політики комплексного управління активами є виявлення потреби в окремих їх видах, необхідних для забезпечення виробничо-господарського процесу, а також оптимізація їх складу для ведення ефективної господарської діяльності.

Основними умовами, які необхідно враховувати для формування політики комплексного управління активами підприємства є:

- наявність розроблених найближчих перспектив розвитку операційної діяльності та форм її диверсифікації;
- встановлення відповідності обсягу та структури сформованих активів обсягу та структурі виробництва та збуту продукції;
- наявність розроблених критеріїв оптимізації складу активу ефективності господарської діяльності;
- формування умов прискорення обороту активів у процесі їх використання;
- визначення критеріїв вибору найбільш прогресивних видів активів з позиції зростання ринкової вартості підприємства.

Отже, поряд з політикою комплексного управління активами можна виділити два самостійні напрямки, такі як політика управління необоротними активами та політика управління оборотними активами.

Політика управління необоротними активами є системою економічно обґрунтованих заходів, спрямованих на зміну величини, складу та структури його необоротних активів. Основними елементами, що формують цю систему, є процеси, пов'язані зі створенням, відновленням або придбанням основних засобів, нематеріальних активів, здійснення фінансових інвестицій. Усі заходи, які формують політику управління необоротним капіталом підприємства повинні бути

спрямовані на досягнення основної мети корпоративної фінансової політики – збільшення ринкової вартості. Політика управління необоротними активами включає політику управління складом і структурою необоротних активів і політику реального інвестування.

Здійснення ефективної політики управління складом та структурою необоротних активів неможливо без оцінки тенденцій зміни їх вартості та структури. Таку оцінку доцільно проводити у розрізі підприємства загалом та його окремих структурних підрозділів. Для оцінки можуть бути використані дані, що характеризують балансову чи ринкову вартість майна. Використання балансової вартості дозволяє як цільову функцію ефективності управління використовувати функцію максимізації кінцевого фінансово-економічного показника діяльності підприємства. Застосування ринкової вартості як цільової функції дає можливість використати максимізацію ринкової вартості підприємства. Ефективна політика управління складом та структурою необоротних активів дозволяє:

- сформувати матеріально-технічну базу підприємства, яка визначає його виробничу потужність як потенційно-можливий випуск якісної продукції, що відповідає платоспроможному попиту;
- визначити характер та масштаб інноваційної активності, що створює конкурентні переваги промислового підприємства за рахунок здійснення витрат на технологічні інновації;
- збільшити ринкову вартість підприємства як за рахунок зростання вартості матеріальних активів, так і за рахунок таких нематеріальних активів, як товарний знак та фірмове найменування, програмне забезпечення, бази даних;
- покращити фінансові показники підприємства; -
- збільшити базу оподаткування, розміри надходжень від якої формують доходну частину бюджетів різного рівня.

Політика управління реальними інвестиціями спрямована на збільшення основних засобів підприємства як виробничого, і невиробничого призначення. Ця політика реалізується за такими напрямками:

- нове будівництво основних засобів, що включає створення нового об'єкта із закінченим технологічним циклом, що дозволяє збільшити підприємству обсяги своєї поточної діяльності, здійснювати галузеву, товарну чи регіональну диверсифікацію;

- придбання цілісних майнових комплексів, що дозволяє розширювати різноманітні форми диверсифікації;

- розширення виробничих потужностей;

- технічне переозброєння – полягає у вдосконаленні та поновленні активної частини основних виробничих засобів, приведення їх у стан, що відповідає сучасному рівню здійснення технологічних процесів;

- реконструкція діючих підприємств – полягає у здійсненні перетворення всього виробничого потенціалу з урахуванням сучасних науково-технічних досягнень.

Таким чином, політика реального інвестування дозволяє збільшити ринкову вартість підприємства (бізнесу) за рахунок розширення обсягу виробництва та продажу продукції, оновлення асортименту продукції, підвищення її якості, зниження поточних витрат, підвищення прибутку та рентабельності діяльності підприємства.

Політика управління оборотними активами підприємства є системою обґрунтованих заходів, вкладених у зміну величини та структури його оборотних активів. Ця політика є частиною корпоративної фінансової політики, що розробляється, і орієнтована на формування необхідного обсягу та складу оборотних активів, раціоналізацію та оптимізацію структури джерел їхнього фінансування.

Розробка та реалізація політики управління оборотними активами передбачає послідовне виконання наступних основних етапів. 1. Проведення аналізу оборотних активів підприємства у попередньому періоді за різними напрямками. 2. Вибір політики формування оборотних активів, до якої належать ідеальна, агресивна, консервативна та компромісна політики управління оборотними активами. 3. Оптимізація обсягу оборотних активів за критеріями забезпечення

прийнятного рівня ліквідності та рентабельності підприємства 4. Оптимізація співвідношення постійної та змінної частини оборотних активів. 5. Забезпечення та утримання необхідного рівня ліквідності оборотних активів. 6. Забезпечення підтримки необхідного рівня рентабельності. 7. Формування умов для мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання. 8. Формулювання визначальних принципів фінансування окремих видів оборотних активів. 9. Забезпечення оптимізації структури джерел фінансування оборотних активів.

При управлінні активами підприємства важлива роль належить методу оптимізації співвідношення оборотних та необоротних активів, що здійснюється на підставі низки принципів, рис. 3.1.

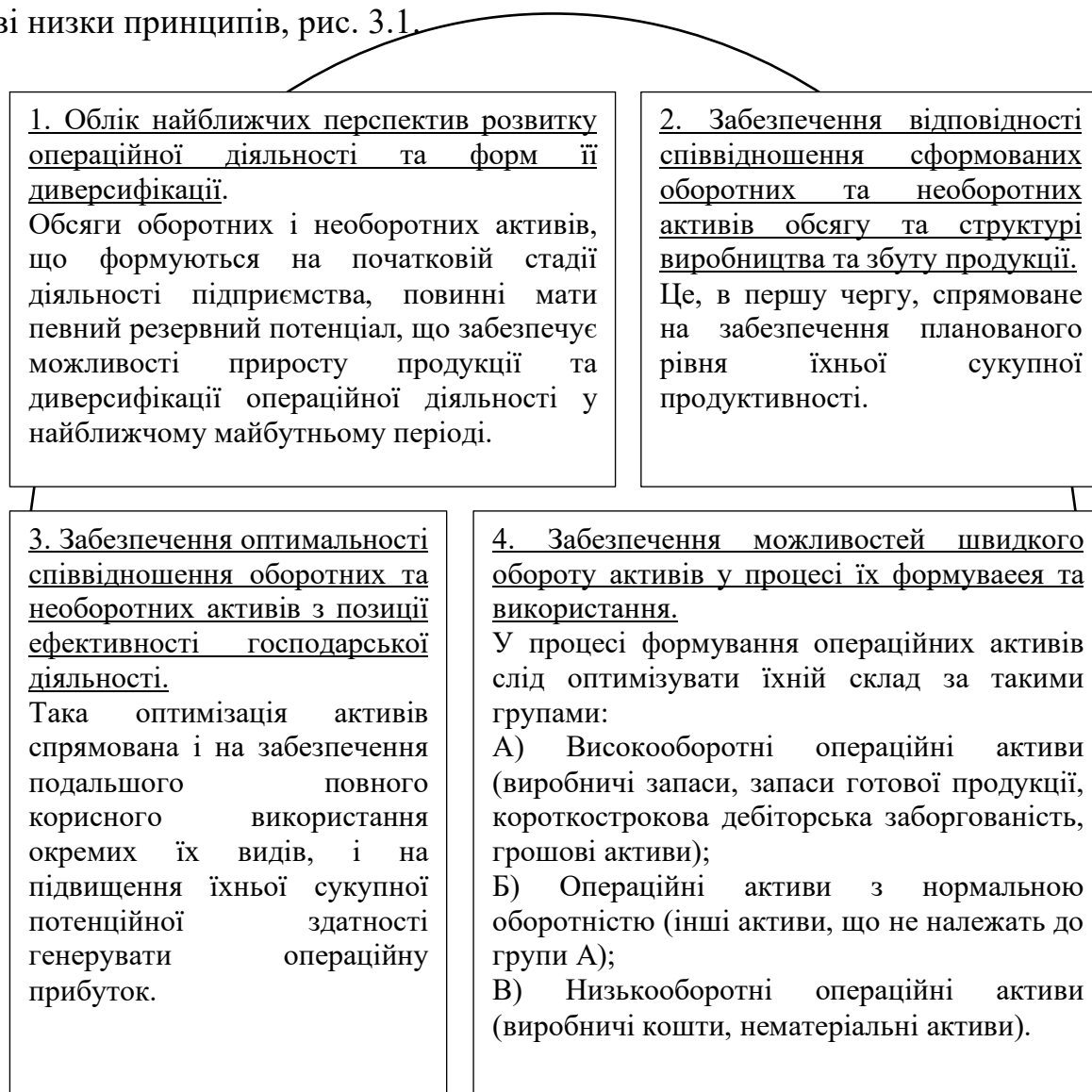

Рис. 3.1. Принципи оптимізації співвідношення активів

Джерело: складено автором на основі [52]

З урахуванням вищезгаданих принципів здійснюється оптимізація структури активів підприємства, спрямована на забезпечення його фінансової безпеки.

Процес оптимізації активів підприємства проводиться послідовно і є три стадії, на кожній з яких співвідносяться різні групи активів підприємства, рис. 3.2.

Даний метод управління активами враховує всю їхню сукупність і дає повне уявлення про структуру, динаміку та джерела формування активів підприємства.

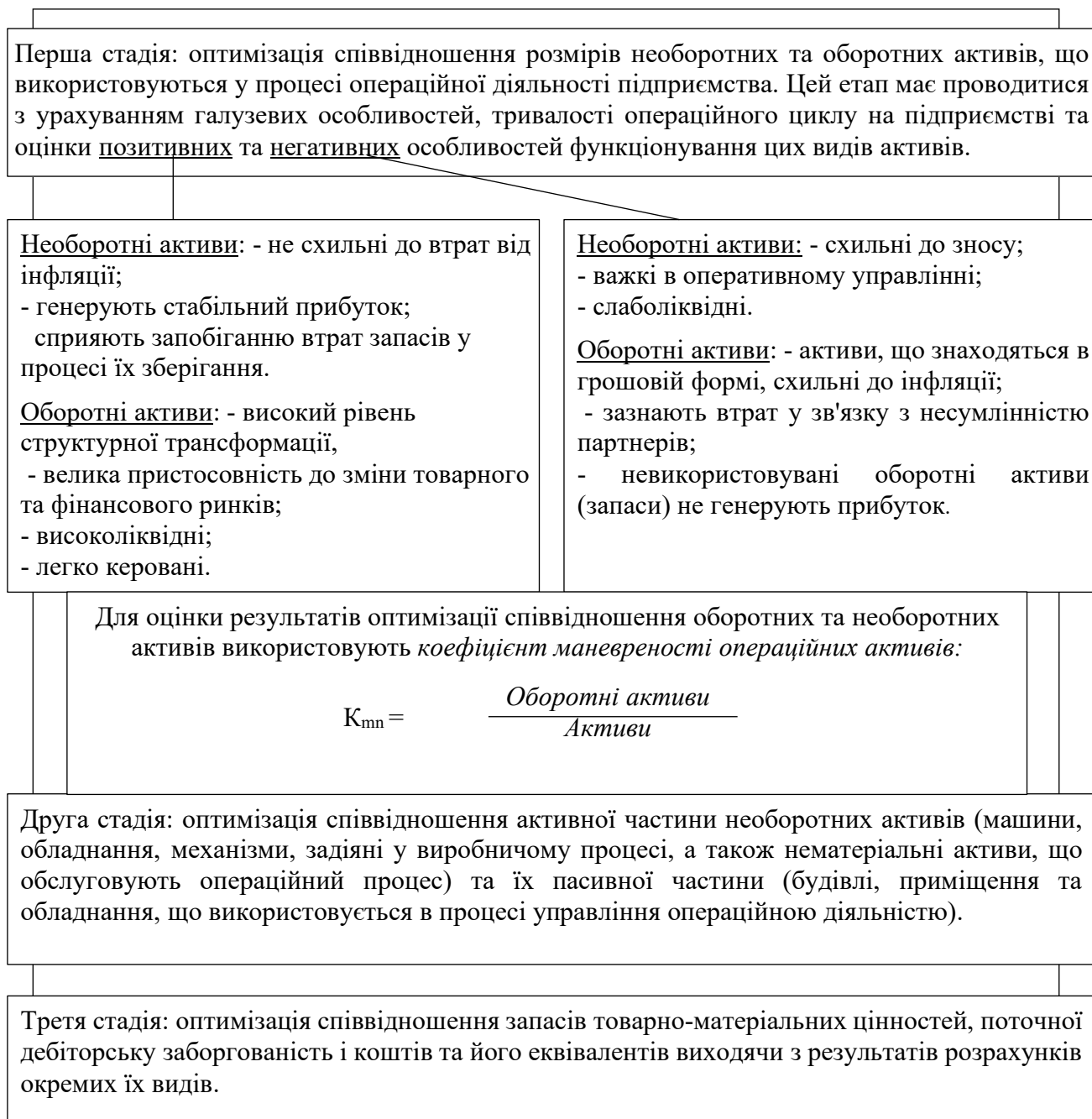

Рис. 3.2. Процес оптимізації структури активів ТОВ «Галіївський маслозавод»

Джерело: складено автором на основі [52; 77]

Розробка та реалізація на ТОВ «Галіївський маслозавод» розглянутих напрямів фінансової політики (політика комплексного управління активами, політика управління оборотними активами, політика управління необоротними активами) дозволить зрештою підвищити ефективність управління активами, що, у свою чергу, може виявитися суттєвим фактором підвищення його ринкової вартості.

При управлінні активами підприємства важлива роль повинна приділятися методу оптимізації співвідношення оборотних та необоротних активів. Така оптимізація спрямована на забезпечення платоспроможності підприємства, його фінансової стійкості та рентабельності. При відповідності даних показників нормативним значенням можна стверджувати про достатній фінансовий рівень безпеки підприємства. Даний метод управління активами враховує всю їхню сукупність і дає повне уявлення про структуру, динаміку та джерела формування активів підприємства, яке є фінансово стійким.

3.2. Виявлення резервів оптимізації активів підприємства

З аналізу проведеного у попередньому розділі роботи видно, що управління повинно торкнутися як необоротних так і оборотних активів підприємства з метою підвищення ефективності роботи всього підприємства. Отже, за результатами проведеного аналізу можна побачити, що ТОВ «Галіївський маслозавод»:

1) має певні резерви щодо покращення показників ефективності управління основними засобами;

2) потребує негайного виправлення помилок з управління запасами та дебіторською заборгованістю.

Так, у сфері управління основними засобами підприємству необхідно:

1) збільшити частку обладнання, введеного в експлуатацію – з 0,85 (кінець 2023 р.) до 0,95 - 0,97;

2) збільшити рівень використання наявного обладнання – з 0,84 (кінець 2023 р.) до 0,95;

3) реалізувати частину обладнання, яке не приймає безпосередньої участі у виробничому процесі.

Використання даних резервів дозволить підприємству:

1) скоротити кількість та вартість основних засобів, які не використовуються у діяльності підприємства;

2) скоротити витрати на утримання фактично невикористовуваних у виробничій діяльності підприємства основних засобів.

З метою підвищення частки фактично експлуатованого обладнання підприємству необхідно:

1) провести інвентаризацію (визначити технічну та фактичну наявність) об'єктів основних засобів, які не введені в експлуатацію та не використовуються);

2) оцінити ступінь придатності використання не введеного в експлуатацію обладнання:

- непридатне для використання обладнання списати;
- необхідне для виробничих потреб обладнання ввести в експлуатацію;
- придатне до експлуатації, але не потрібне підприємству обладнання продати.

Зрозуміло, що це обмежений комплекс заходів, спрямований саме на оптимізацію необоротних активів підприємства, адже їх частка в загальній структурі активів складає лише 9,7%.

В той же час особливої ваги потребує оптимізація оборотних активів підприємства, частка яких в структурі активів становить 90,3% у 2023 р., тут оптимізації потребують такі дві складові – запаси та дебіторська заборгованість, які складають 46,0% та 27,8% в структурі активів відповідно.

Так як підприємство є представником переробної промисловості, то велику кількість запасів важко вписати в загально відомі системи нормування запасів адже сировина повинна надходити на підприємство кожного для року для забезпечення ефективності виробничого процесу, тому у своєму дослідженні ми більше уваги приділимо управлінню дебіторською заборгованістю підприємства.

Проте акцентуємо невелику увагу на загальних засадах управління матеріальними запасами ТОВ «Гадіївський маслозавод». Для підвищення ефективності управління запасами на підприємстві потрібно:

1. Розробити програму скорочення витрат за зберігання матеріалів.

В основу такої програми мають бути покладені принципи:

- раціональності здійснення витрат;
- оцінка ефективності придбання кожної партії матеріалів (що вигідніше – закупити велику партію матеріалів з великою знижкою, та нести витрати на зберігання закуплених матеріалів, або купувати у постійних постачальників матеріали за принципом «точно в строк», що дозволить скоротити витрати на зберігання матеріалів);

2) посилити матеріальну відповідальність персоналу за зіпсовані (з будь-яких причин, які персонал може запобігти) матеріали;

3) посилити відповідальність персоналу за нестачу (з будь-яких причин, які персонал може запобігти) матеріали.

Дані заходи дозволять:

- 1) скоротити втрати підприємства від псування матеріалів та їх нестачі;
- 2) скоротити витрати на зберігання матеріалів.

Очікується, що внаслідок застосування запропонованого заходу:

- втрати від псування матеріалів скоротяться на 90-95%;
- втрати від нестачі матеріалів скоротяться на 100%;
- витрати зберігання матеріалів скоротяться на 40 – 50 %.

Як уже зазначалося, у структурі оборотних активів велику частку складає дебіторська заборгованість, причому період її обігу зростає. Також зменшення обсягу грошових коштів також погіршує становище підприємства. У зв'язку з цим рекомендується оптимізувати величину дебіторської заборгованості, впровадити систему управління дебіторською заборгованістю підприємства. Розглянемо ці напрями більш детально.

Підприємство можна вважати успішним, якщо його взаємна заборгованість є обґрунтованою та збалансованою, якщо підприємство ними розумно управляє.

Особливе значення має управління дебіторською заборгованістю підприємства, оскільки вона призводить до прямого відволікання грошових коштів та інших платіжних засобів з обороту.

Відповідно, необхідно провести ряд заходів щодо скорочення дебіторської заборгованості.

Заходи буде проведено у двох напрямках. На першому етапі здійснимо взаємозалік вимог, а далі впровадимо систему управління дебіторською заборгованістю.

За даними обліку було визначено, що на балансі підприємства числиться дебіторська заборгованість у сумі 32168 тис. грн. Заборгованість покупців і замовників становить 28562 тис. грн. Кредиторська заборгованість становить 19943 тис. грн., зокрема заборгованість за товари роботи, послуги - 18123 тис. грн.

Проаналізувавши дані первинного обліку нами було встановлено, що деякі контрагенти підприємства є одночасно і дебіторами, і кредиторами, табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Дані про заборгованість контрагентів на кінець 2023 р.

Найменування контрагента	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Сума взаємозаліку
ТОВ «Файн Фуд Груп»	685,5	812,3	685,5
ТДВ «І-Т-Л ім тайм логістик»	2170,7	1594,8	1594,8
ПП «Мокоша»	3256,1	1740,1	1740,1
Разом	6112,3	4147,2	4020,4

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Таким чином, у результаті проведення взаємозаліку сума дебіторської та кредиторської заборгованості зменшиться на 4020,4 тис. грн., що позитивно вплине на структуру оборотних активів, оскільки збільшить частку власних коштів, знизить величину заборгованості в балансі, а також підвищить стійкість підприємства.

На наступному етапі необхідно розробити комплекс заходів щодо управління дебіторською заборгованістю. Для управління заборгованістю підприємству

потрібна різноманітна інформація про дебіторів та їхні платежі. Як правило, такі відомості можна отримати шляхом доопрацювання системи бухгалтерського обліку. Однак, перш ніж приступати до доопрацювання системи, слід визначити принципи обліку та контролю дебіторської заборгованості.

У зв'язку з цим, що стосується підприємства ТОВ «Галіївський маслозавод», то для нього найбільш доцільно застосувати наступний план підвищення якості управління заборгованістю:

А. Здійснити побудову системи обліку та контролю дебіторської заборгованості, зокрема забезпечити формування даних про критичні терміни оплати та порядок співвідношення отриманих платежів із виставленими рахунками;

Б. Створення системи планування надходження і витрачання коштів від дебіторів.

В. Розробка ефективної кредитної політики, зокрема визначення мети, типу кредитної політики, визначення стандартів оцінки та розробка рівнів відповідальності;

Г. Автоматизація управління дебіторською заборгованістю.

Розглянемо детальніше способи вирішення зазначених проблем, а також основні елементи системи управління дебіторською заборгованістю.

Метою управління дебіторською заборгованістю можна вважати оптимізацію її обсягу, оскільки для підприємства негативно впливає як збільшення розміру дебіторської заборгованості, так і її різке зниження.

А. Як вже зазначалося, на підприємстві ТОВ «Галіївський маслозавод» в межах плану щодо управління дебіторською заборгованістю насамперед необхідно здійснити побудову системи обліку та контролю дебіторської заборгованості.

Для управління дебіторською заборгованістю потрібна така інформація:

- дані про виставлені рахунки, які не оплачені на даний момент;
- час прострочення платежу за кожним із рахунків;
- розмір безнадійної та сумнівної дебіторської заборгованості, оціненої на основі встановлених внутрішньофірмових нормативів;

- кредитна історія контрагента (середній період прострочки, середня сума кредиту);
- дані про можливість проведення взаємозаліку.

Отримання цієї інформації може бути досягнуто за рахунок оптимізації реєстрів бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості. Додавання до них додаткових інформаційних реквізитів із метою отримання всієї необхідної інформації для управління заборгованістю.

Таким чином, на оптимізацію процесу обліку дебіторської заборгованості підприємство понесе витрати в сумі 100 тис. грн. за розробку консалтинговою компанією «Аудит Інвест» доповнень у бухгалтерські реєстри з метою отримання повної та детальної інформації про дебіторську заборгованість. Окрім цього, 50 тис. грн. коштуватиме робота програміста зі внесення додаткових налаштувань у бухгалтерську програму. У програмі автоматично формуватимуться всі необхідні дані, як-от критичні строки оплати, порядок співставлення надходжень із виставленими рахунками, а також буде формуватись уся необхідна для управління дебіторською заборгованістю інформація, зокрема реєстр старіння заборгованості тощо.

Також для здійснення управління дебіторською заборгованістю необхідно найняти у штат спеціаліста з управління заборгованістю. До його обов'язків входить постійний моніторинг заборгованості, розробка заходів щодо її оптимізації. Витрати на наймання у штат спеціаліста з управління дебіторською заборгованістю наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Витрати на наймання у штат та утримання спеціаліста з управління дебіторською заборгованістю

Назва статті витрат	Сума витрат, тис. грн.
1	2
Витрати на підбір працівників	2
Заробітна плата працівника	
- за місяць	18
- за рік	126
Витрати на соціальні заходи	
- за місяць	3,96

Продовження табл. 3.2

1	2
- за рік	47,52
Витрати на облаштування робочого місця становитимуть:	
- комп'ютер	45
- офісна техніка	25
- меблі	35
Витрати на канцелярські товари	50
Разом	330,52

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таким чином, витрати на наймання у штат та утримання спеціаліста з управління дебіторською заборгованістю становитимуть 330,52 тис. грн. в перший рік, ділі будемо враховувати лише витрат на утримання у вигляді заробітної плати та відрахувань на соціальні заходи у сумі 173,52 тис. грн. та витрати на канцелярські товари у сумі 50 тис. грн.

Б. Наступним етапом розробки ефективної системи управління дебіторською заборгованістю на підприємстві ТОВ «Галіївський маслозавод» є здійснення планування надходжень коштів від дебіторів.

Планування надходжень здійснюватиметься спеціалістом з управління заборгованістю. Використовуючи дані, сформовані у системі обліку та контролю, про середній період прострочки платежів за контрагентами та в цілому по компанії по вже погашених сумах, можна значно підвищити точність планування надходження грошових коштів від дебіторів. Це спрощує процедуру побудови бюджету руху грошових коштів у частині прогнозування їх надходжень і вибуття.

На впровадження та розвиток системи планування потрібні вкладення у сумі 50 тис. грн., зокрема 15 тис. грн. на навчання персоналу та 35 тис. грн. на створення і підтримку системи планування.

В. Наступним, і одним із найважливіших, елементом системи управління дебіторською заборгованістю є розробка кредитної політики. Процес управління дебіторською заборгованістю неможливий без кредитної політики. Кредитна політика розробляється на рік, після закінчення якого уточнюються цілі та завдання, прийняті стандарти, підходи й умови.

Для розробки та впровадження кредитної політики на підприємстві ТОВ «Галіївський маслозавод» необхідно провести оцінку ринку, кредитної політики конкурентів, опрацювати розробку власної політики з урахуванням особливостей підприємства. Зокрема, у межах кредитної політики необхідно передбачити систему знижок:

- за дострокове погашення заборгованості;
- знижки за великі обсяги продукції;
- знижки при передоплаті тощо.

Для цього необхідно звернутися до спеціалізованої компанії. Вартість розробки кредитної політики становитиме 70 тис. грн. Для впровадження та реалізації цієї політики на підприємстві необхідно провести навчання персоналу. Витрати на навчання становлять 30 тис. грн. Витрати на впровадження та підтримання кредитної політики становлять 24 тис. грн. на рік.

У межах кредитної політики необхідно обов'язково передбачити стандарти оцінки оптових покупців. Також, для ефективного управління дебіторською заборгованістю, необхідно строго розподілити відповідальність за управління дебіторською заборгованістю між комерційною, фінансовою та юридичною службами. На підприємстві ТОВ «Галіївський маслозавод» усю роботу з дебіторами веде менеджер з продажу. Окрім загальної роботи з дебіторами, до його обов'язків входить складання попереджувальних листів, телефонні переговори та інша превентивна робота. У зв'язку з цим необхідно не тільки розподілити відповідальність між підрозділами, але й описати дії всіх співробітників, хто зайнятий в управлінні дебіторською заборгованістю.

Таким чином, реалізація кредитної політики потребуватиме витрат не лише на створення і впровадження, але й на розробку системи рейтингів контрагентів (60 тис. грн.) і на розробку та впровадження системи розподілу відповідальності – 80 тис. грн. (розробка, впровадження на підприємстві нових посадових інструкцій, навчання персоналу).

Г. Завершальним етапом створення ефективної системи управління дебіторською і кредиторською заборгованістю є автоматизація управління дебіторською заборгованістю.

Для підприємства ТОВ «Галіївський маслозавод» доцільно створити програму обліку та контролю дебіторської заборгованості в Access. Цього буде цілком достатньо, щоб контролювати дебіторську заборгованість 1000 клієнтів, при цьому щодня виставляючи близько 100 рахунків. Очевидно, що для того, щоб система працювала, необхідно постійно оновлювати дані про платежі, здійснені відвантаження тощо.

Для повної автоматизації управління дебіторською заборгованістю необхідно 300 тис. грн., зокрема 225 тис. грн. на розробку баз даних і 750 тис. грн. на підтримку роботи програми.

Узагальнюючи те, на реалізацію системи управління дебіторською заборгованістю підприємству понести наступні витрати, табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Витрати на реалізацію системи управління дебіторською заборгованістю
ТОВ «Галіївський маслозавод»

Назва статті витрат	Сума витрат, тис. грн.
Витрати на наймання у штат та утримання спеціаліста з управління дебіторською заборгованістю	330,52
Створення системи планування	50
Розробка та впровадження кредитної політики	124
Розробка рейтингу контрагентів	60
Створення системи розподілу відповідальності	80
Автоматизація управління дебіторською заборгованістю	300
Разом	944,52

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Незважаючи на значні витрати на розробку системи управління дебіторською заборгованістю, планується, що така система дозволить підвищити обсяги реалізації підприємства на 1,2%.

3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів

Оцінювання ефективності запропонованих заходів покращення системи управління активами підприємства – це процес аналізу та вимірювання результатів впроваджених або планованих змін з метою визначення їх впливу на фінансові, економічні та операційні показники діяльності підприємства. Цей процес передбачає порівняння витрат на реалізацію заходів із досягнутими результатами, такими як: збільшення прибутковості, підвищення ліквідності активів, зниження дебіторської та кредиторської заборгованості, покращення оборотності ресурсів, забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Оцінювання дозволяє визначити доцільність, рентабельність та ефективність заходів, забезпечуючи основу для ухвалення управлінських рішень і вдосконалення управлінських процесів.

Здійснення оцінювання дозволяє визначити, чи виправдовують запропоновані заходи витрати, пов'язані з їх впровадженням. Це особливо актуально для ресурсомістких проектів, де необхідно переконатися, що очікувані вигоди, такі як зростання прибутку чи скорочення витрат, перевищують інвестиції.

Ефективність заходів безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства. Наприклад, підрахунок приросту чистого прибутку, обсягу виручки чи зменшення кредиторської заборгованості допомагає оцінити результативність і прийняти обґрунтовані рішення щодо впровадження чи корекції заходів.

Так як ефективне управління активами є ключовим елементом довгострокової стратегії підприємства, то оцінювання результатів впровадження покращень допомагає визначити, чи забезпечують заходи сталий розвиток і конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Отже, оцінювання ефективності заходів є невід'ємною частиною управлінського процесу. Воно дозволяє забезпечити досягнення очікуваних результатів, уникнути зайвих витрат і приймати зважені управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності роботи підприємства.

Оцінимо економічну ефективність запропонованої системи управління активами підприємства. на першому етапі оцінимо ефективність покращення системи управління необоротними активами.

Як нами було визначено, підприємство має ряд резервів використання основних засобів.

В першу чергу на підприємстві варто збільшити частку обладнання, введеного в експлуатацію – з 0,85 (кінець 2023 р.) до 0,95 - 0,97, його вартість мають скласти 6256,59 тис. грн., тобто приріст вартості складе: $6256,59 \text{ тис. грн.} - 5598 \text{ тис. грн.} = 658,59 \text{ тис. грн.}$ (при збільшенні вартості до 0,95).

Підвищити рівень використання виробничого обладнання можна шляхом зменшення простоїв оптимізації виробничого процесу та зменшення прогулів.

З урахуванням того, що у 2023 році, за даними відділу кадрів, підприємство втратило 375 людино-днів робочого часу через порушення трудової дисципліни (прогули та запізнення), розрахуємо втрати підприємства через порушення трудової дисципліни.

Якщо продуктивність праці одного працівника складає 1410,0 тис. грн. / 365 днів = 3,86 тис. грн., то усунення цих втрат дозволило б збільшити обсяг випуску продукції на 1447,5 тис. грн. ($3,86 * 375 \text{ людино-днів}$).

В цілому без додаткових витрат а шляхом роз'яснень, покарань та штрафів можна підвищити трудову дисципліну на виробництві. Обов'язки за контролювання та дотримання жорсткого контролю за дисципліною можна покласти на спеціаліста з охорони праці та техніки безпеки, начальників змін на менеджера з кадрової роботи.

Оцінимо економічну ефективність запропонованої системи управління оборотними активами підприємства.

Приріст виручки складе 5211,52 тис. грн. ($434293 \text{ тис. грн.} * 1,2\%$). Відповідно, приріст прибутку до оподаткування складе 4266,99 тис. грн. ($5211,52 \text{ тис. грн.} - 944,52 \text{ тис. грн.}$). При цьому податок на прибуток збільшиться на 786,06 тис. грн. ($4266,99 \text{ тис. грн.} * 18\%$). Відповідно, приріст чистого прибутку складе 3480,93 тис. грн. Зведемо дані розрахунків у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахунок ефективності впровадження системи управління заборгованістю

Показник	Розрахунок	Сума, тис. грн
Приріст виручки	= 434293 * 1,2%	5211,52
Приріст витрат	= 330,52+50+124+60+80+300	944,52
Приріст прибутку до оподаткування	стр. 1 – стр. 2	4266,99
Приріст податку на прибуток	= 4266,99 * 18%	786,06
Приріст чистого прибутку	= стр. 3 – стр. 4	3480,93

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таким чином, впровадження запропонованої системи управління заборгованістю є високоефективним і економічно виправданим для даного підприємства. Впровадження всієї низки запропонованих заходів щодо управління дебіторською заборгованістю дозволяє отримати додатковий прибуток у розмірі 4380,93 тис. грн.

Отриманий прибуток забезпечить зростання власного капіталу і надійде на розрахункові рахунки підприємства. Завдяки отриманим грошовим коштам буде здійснено дострокове погашення короткострокових кредитів і позик із кредиторською заборгованістю на суму 3480,93 тис. грн.

Також передбачається, що в результаті реалізації заходів щодо управління дебіторською заборгованістю на розрахунковий рахунок надійде 30% платежів від дебіторів, що в сумі складе 8568,6 тис. грн. = (28562 тис. грн. * 30%). Грошові кошти в сумі 8400 тис. грн. будуть направлені на погашення кредиторської заборгованості, а 168,6 тис. грн. – залишимо на рахунку підприємства.

Розглянемо зміни, які відбудуться в балансі підприємства, табл. 3.5

Таблиця 3.5

Агрегований бухгалтерський баланс підприємства

Показники	2023 р.	Прогноз (2025 р.)	Відхилення, +/-
1	2	3	4
АКТИВИ			
1. Необоротні активи:	9962	10620,59	658,59
в т.ч. основні засоби	5598	6256,59	658,59
2. Оборотні активи	92843	64709	17415
в т.ч. запаси	47294	47294	0
дебіторська заборгованість	28562	16226,4	-12335,6

Продовження табл. 3.5

1	2	3	4
грошові кошти	1020	1188,6	168,6
БАЛАНС	102805	75329,59	-27475,41
Пасиви			
1. Власний капітал	-11387	-7906,07	3480,93
нерозподілений прибуток	-11487	- 8006,07	3480,93
2. Поточні зобов'язання і забезпечення	114192	83335,07	-30856,93
БАЛАНС	102805	75329,59	-27475,41

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

З огляду на дані табл. 3.5. видно, що реалізація запропонованих заходів вплине на структуру балансу – зменшивши дебіторську заборгованість, яка частково буде зменшена шляхом взаємозаліку суми дебіторської заборгованості.

За рахунок отримання приросту прибутку за рахунок управління дебіторською заборгованістю, збільшення частки обладнання та зменшення прогулів підприємство зможе зменшити непокритий збиток, і поряд з іншими заходами вплине за зменшення суми кредиторської заборгованості в структурі агрегованого балансу підприємства.

Для розуміння, яким чином реалізація запропонованих заходів вплине на показники ліквідності підприємства та оборотності його дебіторської та кредиторської заборгованості, табл. 3.6 та 3.7.

Таблиця 3.6

Аналіз показників ліквідності та фінансової стійкості

ТОВ «Галіївський маслозавод»

Показник	2023 р.	Прогноз (2025 р.)	Відхилення, +/-
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	0,81	0,83	0,02
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,02	0,01
3. Коефіцієнт автономії	-0,11	-0,10	0,01
4. Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,10	-0,09	0,01

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Аналізуючи наведені показники, що характеризують зміну ліквідності та фінансової стійкості ТОВ «Галіївський маслозавод», яка є наслідком реалізації низки запропонованих заходів щодо управління активами підприємства можна зробити наступні висновки.

Коефіцієнт загальної ліквідності, який у 2023 р. становив 0,81 пункт, а прогноз на 2025 р. показує 0,83 пункти, демонструє незначне покращення (+0,02 пункти), це свідчить про поступове покращення здатності підприємства покривати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, у 2023 р. був 0,01 пункт, а прогноз на 2025 р. становить 0,02 пункти, що свідчить про покращення на 0,01 пункт. Незважаючи на зростання, цей показник залишається низьким, що означає недостатню кількість високоліквідних активів (грошових коштів) для миттєвого погашення короткострокових зобов'язань.

Значення коефіцієнта автономії в 2023 р. становило -0,11 пункти, а прогноз на 2025 р. – -0,10 пункти (+0,01 пункт). Негативний показник свідчить про те, що підприємство залежить від зовнішніх джерел фінансування (все ще маючи від'ємну суму власного капіталу), проте незначне покращення (-0,10 пункти) вказує на повільну тенденцію до збільшення його частки в структурі пасивів.

Коефіцієнт фінансової стабільності у 2023 р. дорівнював -0,10 пункти, а прогноз на 2025 р. показує значення -0,09 пункти (+0,01 пункт). Хоча коефіцієнт також має негативне значення, спостерігається незначне покращення, що свідчить про поступове зниження залежності від позикових коштів.

Показники ліквідності ТОВ «Галіївський маслозавод» мають тенденцію до незначного покращення, але залишаються на низькому рівні, що може створювати ризики у короткостроковій перспективі. Фінансова стійкість компанії також поступово покращується, проте показники автономії та фінансової стабільності все ще свідчать про сильну залежність від позикових ресурсів. Проте, завдяки реалізації запропонованих заходів на підприємстві поступово зменшується частка позикових коштів, збільшується власний капітал і покращується управління ліквідністю.

Таблиця 3.7

Аналіз оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості

ТОВ «Галіївський маслозавод»

Показник	2023 р.	Прогноз (2025 р.)	Відхилення, +/-
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,80	6,25	2,45
Період інкасації (погашення) кредиторської заборгованості	94,74	57,6	-37,14
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	15,20	32,12	16,92
Період інкасації (погашення) дебіторської заборгованості	23,68	11,21	-12,47

Аналіз зміни рівня оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Галіївський маслозавод» внаслідок реалізації запропонованих заходів дає можливість зробити наступні висновки.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2023 р. становив 3,80 об. в рік а прогноз на 2025 р. передбачає зростання до 6,25 об. в рік (+2,45), це свідчить про покращення ефективності управління кредиторською заборгованістю, тобто підприємство зможе швидше погашати свої зобов'язання перед постачальниками.

Період інкасації (погашення) кредиторської заборгованості у 2023 р. становив 94,74 дні, а в 2025 році прогнозується скорочення до 57,6 днів (-37,14). Скорочення періоду погашення кредиторської заборгованості вказує на підвищення платоспроможності підприємства, а також на зменшення часу, який потрібен для оплати рахунків постачальникам.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2023 р. становив 15,20 об. на рік, а прогноз на 2025 р. передбачає пришвидшення оборотності до 32,12 об. на рік. або на (+16,92). Значне покращення цього показника свідчить про те, що підприємство швидше отримує кошти від своїх покупців, що позитивно впливає на грошові потоки.

Період інкасації (погашення) дебіторської заборгованості у 2023 р становив 23,68 дні, а в 2025 р. прогнозується скорочення до 11,21 днів (-12,47). Скорочення

періоду інкасації дебіторської заборгованості свідчить про ефективне управління дебіторами, що зменшує ризик виникнення проблем із ліквідністю.

Таким чином, оборотність кредиторської та дебіторської заборгованості суттєво покращується, що свідчить про підвищення ефективності управління заборгованостями. Скорочення періодів погашення як дебіторської, так і кредиторської заборгованості сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства. Така динаміка позитивно впливає на грошові потоки, що дозволяє підприємству ефективніше використовувати свої ресурси. Підприємству слід підтримувати таку динаміку та впроваджувати додаткові заходи для уникнення затримок в оплатах, що забезпечить стабільність фінансових показників.

Підсумовуючи ефективність реалізації запропонованого заходу оцінимо його рентабельність та окупність, табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Оцінка ефективності витрат на впровадження системи управління дебіторською заборгованістю ТОВ «Галіївський маслозавод»

Показник	Сума витрат, тис. грн.
Витрати на реалізацію всієї сукупності заходів	944,52
Очікувані фінансові надходження від реалізації запропонованих заходів	
- приріст виручки	5211,52
- надходження від дебіторів	8568,6
- взаємозалік дебіторської та кредиторської заборгованості	4020,4
- збільшення доходу внаслідок зменшення порушення трудової дисципліни працівниками	1447,5
Разом надходження	19248,02
IR	20,38
PP	0,05

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

За даними табл. 3.8. можна зробити наступні висновки, що сукупне фінансове надходження значно перевищує витрати (прибутковість майже у 20 разів), що підтверджує високий економічний ефект від впровадження системи управління дебіторською заборгованістю. Ключовими джерелами фінансових результатів є надходження від дебіторів (44,5% від загальної суми) та приріст виручки (27,1%). Період окупності менше двох місяців є дуже позитивним показником, який

дозволяє підприємству швидко відчувати ефект від реалізованих заходів. Впровадження системи також сприяє підвищенню трудової дисципліни, що позитивно впливає на доходи підприємства.

Таким чином, запропонований проєкт оптимізації системи управління дебіторською заборгованістю є ефективним і сприяє покращенню фінансового стану підприємства. В той же час, підприємству доцільно реалізувати всі запропоновані заходи, оскільки вони мають високу рентабельність і забезпечують швидке повернення інвестицій. Рекомендується також проводити постійний моніторинг виконання заходів, щоб гарантувати досягнення очікуваних результатів та забезпечити максимальний економічний ефект.

Висновки до розділу 3

Запропоновано для реалізації на ТОВ «Галіївський маслозавод» основні напрями фінансової політики (політика комплексного управління активами, політика управління оборотними активами, політика управління необоротними активами), яка дозволить зрештою підвищити ефективність управління активами, що, у свою чергу, може виявитися суттєвим фактором підвищення ринкової вартості підприємства.

При управлінні активами підприємства важлива роль повинна приділятися методу оптимізації співвідношення оборотних та необоротних активів. Така оптимізація спрямована на забезпечення платоспроможності підприємства, його фінансової стійкості та рентабельності. При відповідності даних показників нормативним значенням можна стверджувати про достатній фінансовий рівень безпеки підприємства. Даний метод управління активами враховує всю їхню сукупність і дає повне уявлення про структуру, динаміку та джерела формування активів підприємства, яке є фінансово стійким.

У зв'язку з виявленими недоліками управління активами підприємства в якості основних рекомендацій було запропоновано підвищити ефективність управління основними засобами та дебіторською заборгованістю підприємства.

З метою підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства нами було запропоновано:

- збільшити частку обладнання, введеного в експлуатацію;
- підвищити рівень використання виробничого обладнання шляхом зменшення простоїв оптимізації виробничого процесу та зменшення прогулів.

Також з метою підвищення ефективності управління необоротними активами для підприємства запропоновано план підвищення якості управління дебіторською заборгованістю, який передбачає реалізацію наступних етапів:

- здійснити побудову системи обліку та контролю дебіторської заборгованості, зокрема забезпечити формування даних про критичні рахунки та порядок співставлення надходжень платежів із виставленими рахунками;
- здійснювати планування надходжень коштів від дебіторів;
- реалізувати ефективну кредитну політику, зокрема визначення її видів, типу кредитної політики, встановлення стандартів оцінки та розробку рівнів відповідальності;
- автоматизувати управління дебіторською заборгованістю.

Діагностика ефективності запропонованих заходів показала те, що укупне фінансове надходження значно перевищує витрати (прибутковість майже у 20 разів), що підтверджує високий економічний ефект від впровадження системи управління дебіторською заборгованістю. Ключовими джерелами фінансових результатів є надходження від дебіторів (44,5% від загальної суми) та приріст виручки (27,1%). Період окупності менше двох місяців є дуже позитивним показником, який дозволяє підприємству швидко відчувати ефект від реалізованих заходів. Впровадження системи також сприяє підвищенню трудової дисципліни, що позитивно впливає на доходи підприємства.

Реалізація всіх запропонованих рекомендацій буде сприяти зміцненню та стабілізації фінансового стану підприємства.

ВИСНОВКИ

Активи підприємства, у першу чергу, представляють собою внесок у виробництво капіталу. Аналіз історичної еволюції поняття «капітал» дозволяє виділити три ключові концепції щодо його утворення. Перший підхід визначає капітал як грошовий фактор, причому гроші розглядаються як основний виробничий чинник. Другий підхід, який спирається на матеріально-речове тлумачення, розглядає капітал як сукупність цінностей і послуг, що створюють новий дохід. Третій підхід розглядає капітал як виробничі відносини, впливаючи з монополізації власності на засоби виробництва підприємцями. Загальний огляд цих підходів формує визначення капіталу як благ, створених новою працею, що використовуються для виробництва товарів та послуг, задля отримання доходу.

Ефективне управління активами підприємства є критично важливим фактором для його успішної діяльності та конкурентоспроможності. Налагодження оптимальної структури активів враховує, у першу чергу, раціональне використання капіталу. Оптимізація складу оборотних активів, раціональне управління грошовими коштами та оптимальний рівень ліквідності сприяють підтримці платоспроможності підприємства. Постійний контроль за станом розрахунків з дебіторами, оцінка платоспроможності, а також швидке реагування на фінансові ризики є необхідними елементами управління активами. Такий підхід сприяє підвищенню рентабельності та створенню сприятливих умов для інвестиційного зростання підприємства.

Алгоритм діагностичного аналізу ефективності управління активами підприємства складається з шести етапів: 1-й етап – аналіз стану управління активами; 2-й етап – розрахунок ефективності управління за функцією Харрінгтона; 3-й етап – аналіз розрахованих показників щодо ефективності управління активами; 4-й етап – аналіз причин, які вплинули на розрахунки показників; 5-й етап – формування рекомендацій для поліпшення результату розрахунків; 6-й етап – контроль за дотриманням рекомендацій. Якщо на 3-му етапі (аналіз розрахованих показників щодо управління активами) отриманий результат

керівництво задовольняє, то діагностика закінчується, якщо ні – переходять до наступного етапу.

Проведений аналіз демонструє, що регулювання управління активами здійснюється на чотирьох ключових рівнях. I рівень – акти найвищої юридичної сили, наприклад, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Податковий кодекс України. II рівень – формують документи, якими визначено загальні принципи, правила та способи управління активами. До даного рівня відносять стандарти бухгалтерського обліку міжнародного та національного рівнів. III рівень – це методичні рекомендації, вказівки та роз'яснення. IV рівень – це внутрішні документи господарських суб'єктів. В той же час, існує проблема, яка ускладнює ефективне управління активами. Вона полягає у відсутності повної узгодженості між нормативно-правовими актами. Деякі з них доповнюють один одний, формуючи цілісну систему, тоді як інші – суперечать один одному, створюючи правові колізії. Це може призводити до труднощів в організації обліку, різного тлумачення норм та невідповідностей у звітності.

Для подальшого дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі обрано товариство з обмеженою відповідальністю «Галіївський маслозавод». Товариство було створено у 1999 р. в с. Галіївка, Чуднівського району Житомирської області. Місія або головна мета ТОВ «Галіївський маслозавод» полягає в тому, щоб «нести здоров'я через продукти харчування якомога більшої кількості людей». Підприємство позиціонує себе як високотехнологічного виробника корисних для здоров'я продуктів харчування, що дбає не тільки про здоров'я своїх покупців, а й про довкілля. Головна причина, чому ТОВ «Галіївський маслозавод» може розглядатися як лідер харчової промисловості регіону, це те, що підприємство ніколи не переставало старанно працювати з метою надання своїм споживачам більше корисних продуктів.

Аналізуючи основні економічні показники діяльності підприємства нами встановлено те, що хоча підприємство і функціонує в умовах воєнного стану та економічної нестабільності, проте демонструє певні позитивні тенденції. Чистий дохід зріс на 39,2% у 2023 р. порівняно з 2021 р., що свідчить про стабільний попит

на продукцію. Валовий прибуток збільшився в 7,1 разів, але чистий прибуток став негативним, зменшившись у 24,5 разів, що може бути наслідком зростання витрат чи дії інших кризових факторів.

Проаналізувавши динаміку та структуру необоротних активів підприємства представлену ми відмітити те, що у 2023 р. обсяг незавершених капітальних інвестицій зріс на 3142 тис. грн., що в 2,6 рази більше порівняно з 2021 р. Обсяг основних засобів зріс на 4211 тис. грн. порівняно з 2021 р. Частка основних засобів у структурі необоротних активів збільшилася на 3,0 п.с., досягнувши 56,2% у 2023 р. Аналіз динаміки та структури оборотних активів підприємства, дав можливість зробити наступні висновки. У 2023 році обсяг виробничих запасів майже не змінився – зменшився на 104 тис. грн. або -0,3% порівняно з 2021 р. Частка запасів у структурі необоротних активів зменшилася на 9,2 п.с., що свідчить про зниження пріоритету запасів у загальних оборотних активах. Обсяг готової продукції скоротився на 9044 тис. грн. (на 46,2%), а частка знизилася на 14,9 п.с. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла на 11912 тис. грн. (на 71,5%), що може бути результатом розширення обсягів продажу з відстроченням платежів. Загальний обсяг оборотних активів збільшився на 17267 тис. грн. або 22,8%, що демонструє зростання загальної фінансової активності підприємства.

Інтегральний показник управління необоротними активами (S_{na}) у 2023 р. зазнав зниження до 0,80 порівняно з 0,86 у 2021 р. та 0,94 у 2022 р., що свідчить про погіршення ефективності управління необоротними активами. Інтегральний показник ефективності управління оборотними активами (S_{oa}) зазнав незначного збільшення і становив 7,2 у 2023 р. відносно 6,03 у 2021 р., і зменшення відносно рівня 2022 р. (7,25), що вказує на відносну стабільність управління оборотними активами. Інтегральний показник ефективності управління активами (S_a) у 2023 р. становить 2,40, що нижче порівняно з 2022 р. (2,61), але вище, ніж у 2021 р. (2,28). Це свідчить про те, що загальна ефективність управління активами дещо погіршилася у 2023 р. порівняно з попереднім роком, проте за шкалою переведення він знаходиться в діапазоні «достатній» при якому показники можуть мати тимчасову негативну динаміку.

Запропоновано для реалізації на ТОВ «Галіївський маслозавод» основні напрями фінансової політики (політика комплексного управління активами, політика управління оборотними активами, політика управління необоротними активами), яка дозволить зрештою підвищити ефективність управління активами, що, у свою чергу, може виявитися суттєвим фактором підвищення ринкової вартості підприємства.

При управлінні активами підприємства важлива роль повинна приділятися методу оптимізації співвідношення оборотних та необоротних активів. Така оптимізація спрямована на забезпечення платоспроможності підприємства, його фінансової стійкості та рентабельності. При відповідності даних показників нормативним значенням можна стверджувати про достатній фінансовий рівень безпеки підприємства. Даний метод управління активами враховує всю їхню сукупність і дає повне уявлення про структуру, динаміку та джерела формування активів підприємства, яке є фінансово стійким.

У зв'язку з виявленими недоліками управління активами підприємства в якості основних рекомендацій було запропоновано підвищити ефективність управління основними засобами та дебіторською заборгованістю підприємства.

З метою підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства нами було запропоновано:

- збільшити частку обладнання, введеного в експлуатацію;
- підвищити рівень використання виробничого обладнання шляхом зменшення простоїв оптимізації виробничого процесу та зменшення прогулів.

Також з метою підвищення ефективності управління необоротними активами для підприємства запропоновано план підвищення якості управління дебіторською заборгованістю, який передбачає реалізацію наступних етапів:

- здійснити побудову системи обліку та контролю дебіторської заборгованості, зокрема забезпечити формування даних про критичні рахунки та порядок співставлення надходжень платежів із виставленими рахунками;
- здійснювати планування надходжень коштів від дебіторів;

- реалізувати ефективну кредитну політику, зокрема визначення її видів, типу кредитної політики, встановлення стандартів оцінки та розробку рівнів відповідальності;

- автоматизувати управління дебіторською заборгованістю.

Діагностика ефективності запропонованих заходів показала те, що укупне фінансове надходження значно перевищує витрати (прибутковість майже у 20 разів), що підтверджує високий економічний ефект від впровадження системи управління дебіторською заборгованістю. Ключовими джерелами фінансових результатів є надходження від дебіторів (44,5% від загальної суми) та приріст виручки (27,1%). Період окупності менше двох місяців є дуже позитивним показником, який дозволяє підприємству швидко відчути ефект від реалізованих заходів. Впровадження системи також сприяє підвищенню трудової дисципліни, що позитивно впливає на доходи підприємства.

Крім того реалізація запропонованих заходів дозволить оптимізувати структуру балансу підприємства таким чином, що підвищиться показники ліквідності та фінансової стійкості підприємства поряд із пришвидшенням оборотності коефіцієнтів дебіторської та кредиторської заборгованості.

Реалізація всіх запропонованих рекомендацій буде сприяти зміцненню та стабілізації фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабій О.М. Генезис теоретичних підходів до управління активами підприємства. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2023/86-87/page.php?id=abstract/ukr/149-160>
2. Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жиликова О. В. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посіб. Х.: ХДУХТ, 2017. 197 с.
3. Бланк І. А. Управління активами. Київ : Ніка-Центр, 2000. 720 с.
4. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навч. курс. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2005. 656 с.
5. Бланк І. О., Ситник Г.В. Управління фінансами підприємств: навч. посіб. К.: КНТЕУ, 2012. 784 с.
6. Бойко Р. В., Воронко Р. М., Редченко К. І. Облікове забезпечення системи управління основними засобами підприємства: організаційний аспект. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. 2022. № 70. С. 13–20.
7. Будько О.В., Кукса Ю.А., Чехута М.П. Система управління активами як інструмент впливу на зростання вартості компанії. URL: <http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/306467>
8. Бурдонос Л.І., Виноградня В.М. Управління активами підприємства в сучасних умовах. Scientific Collection «InterConf». 2023. №160. С. 37-43.
9. Вареник В. М. Визначення місця активів в загальній системі стійкості підприємства. Вісник ХНУ. 2021. Вип. 2. С. 92–101.
10. Вареник В.М. Діагностичний аналіз грошових потоків національної економіки. Економічний нобелівський вісник. 2019. 1 (7). С. 87–94.
11. Вареник В.М., Євтушенко Я.С. Діагностичний аналіз ефективності управління активами підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. № 12. С. 117–122.
12. Вдовенко Л.О. Ефективність управління активами – основа зростання фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора. Економіка та суспільство. 2022. №37. URL: <https://www.researchgate.net/publication/360525057>

13. Витрати на позики. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_042#Text
14. Вороніна В. Л., Зюкова М. М., Артеменко А. Є. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства як засіб ефективного управління його розвитком. Економічний простір. 2020. № 162. С. 57–62.
15. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 254 с.
16. Гладка О. М., Карпович І. М., Сінчук А. М. Моделі економічної динаміки для фахівців з інформаційних технологій : навч. посіб. Рівне : РДГУ, 2019. 158 с.
17. Говорушко Т.А., Климаш Н.І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу: монографія. К.: Логос, 2020. 204 с.
18. Дарміць Р.З., Вацик Н. О. Взаємозв'язок результативності та економічної ефективності в системі менеджменту підприємства. Науковий вісник НЛТУ. 2017. Вип. 20.12. С.153-160.
19. Дема Д. І., Дорохова Л. М., Веленчук О. М. Фінансовий менеджмент: підруч. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
20. ДСТУ ISO 55000:2019 Управління активами. Загальний огляд, принципи та термінологія. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=87897
21. Дудукало Г.О. Аналіз методів оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_3_588.
22. Єршова Н.Ю. Удосконалення методичного підходу до аналізу оборотних коштів як фактору ефективності діяльності промислового підприємства. URL: <http://archive.kpi.kharkov.ua/files/29348/>.
23. Жучкова Г. А. Результативність діяльності підприємства: науково-методичні аспекти її визначення. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2517>
24. Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text

25. Загальні вимоги до фінансової звітності 1: Наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
26. Загорна Т.О. Економічна діагностика. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 316 с.
27. Запаси: МСБО 2. Наказ Міністерства фінансів України від 01.01.2012 р. № 929-021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021
28. Запаси: П(С)БО 9: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
29. Захаров С. С., Лузін І. А., Піскун Є. Ю. Формування іміджу сучасного підприємства в рамках стратегічного менеджменту та макроекономічної нестабільності. Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях : матеріали Всеукр. наук.практ. конф. молодих учених та студентів (м. Київ, 30 березня 2023 р.). Київ : КНУТД, 2023. С. 160-161.
30. Знецінення активів. МСБО 36. Наказ Міністерства фінансів України від 06.03.2018 р. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2036_ukr_2018.pdf
31. Інвестиційна нерухомість : МСБО 40 Наказ Міністерства фінансів України від 01.01.2012 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_026.
32. Інвестиційна нерухомість: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32. Наказ Міністерства фінансів України № 779 від 02.07.2007 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07>.
33. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
34. Капустян В. О., Мажара Г. А., Фартушний І. Д. Моделювання економіки : підруч. Для студ. спец. 051 Економіка. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 265 с.
35. Квятковська Л. А., Воробйова Л. Д. Комплексний підхід до оцінки ефективності управління підприємством. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». 2023. № 1(50). С. 67–75.

36. Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Ніпіаліді О. Ю. Фінансовий менеджмент: підруч. Тернопіль: Вид-во «Економічна думка», 2018. 478 с.
37. Кобелєва Т. О., Витвицька О. М., Перерва П. Г., Ковальчук С. О. Стратегічне управління розвитком підприємства на засадах інтелектуальної власності. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». 2022. № 1. С. 52–57.
38. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ, 2014. 483 с.
39. Ковальчук Н. О. Узагальнення та систематизація наукових підходів до визначення поняття «активи». URL: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2021/v3/NV-2021-V3_5.pdf
40. Колодізєв О.М., Азізова К.М. Управління оборотними активами підприємств: сучасні підходи. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/310/297>
41. Костенко Т.Д., Підгорна Є.О., Рижиков В.С. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 268 с.
42. Косянчук Т. Ф., Галкіна Ю. Г. Результативність діяльності підприємства та її діагностика. Вісник Хмельницького національного університету. 2019, Т.1, №3. С. 121-124.
43. Кремень О. І., Мосійчук Р. Л., Кремень В. М. Комплексний аналіз ефективності управління активами підприємства. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-8_0-pages-202_210.pdf
44. Крупка М. І., Ковалюк О. М., Коваленко В. М. та ін. Фінансовий менеджмент: підруч. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
45. Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2018. 205 с.
46. Лазарева Н. О. Про розуміння управління ефективністю діяльності підприємства. Економічний вісник ХНУ, 2021. №3 (40). С.105-109.

47. Лютик Т. В. Трансформація можливостей використання функції бажаності Харрінгтона в сучасних дослідженнях економічного розвитку підприємств та галузевих тенденцій. URL: <http://inb.dnsgb.com.ua/2016-4/09.pdf>

48. Лютик Т. В. Функція бажаності Харрінгтона як інструмент інтегральної оцінки інноваційної та науково-технологічної складових економічного потенціалу. URL: <http://inb.dnsgb.com.ua/2016-4/09.pdf>.

49. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів: Наказ МФУ від 30.09.2003 № 561 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>

50. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ МФУ від 30.09.2003. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>

51. Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв Ю. О. та ін. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. К.: Цент учбової літератури, 2019. 712 с.

52. Мордань Є.Ю., Сумченко А.О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник Сумського державного університету. 2019. № 4. С. 24–34.

53. Нагорний Є. О. Система управління активами як релевантний чинник ефективного розвитку підприємства. Економічні науки. 2017. Вип. 11. С. 223–232.

54. Насонов М.І. Методика оцінювання управління ефективністю підприємства: теоретичні аспекти. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6711>

55. Нематеріальні активи: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8: Наказ Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 року № 242. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

56. Нематеріальні активи. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38. Наказ Міністерства фінансів України від 01.01.2012. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_050

57. Нематеріальні активи. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8: Наказ МФУ від 18.10.1999 № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

58. Необоротні активи, що утримуються для продажу, та припинена діяльність. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27. Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 № 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text>

59. Нехай В. В. Метод «маневру» у стратегічному управлінні та створенні ринкових переваг підприємств на ринку засобів виробництва. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2022. Вип. 1 (80). С. 169-176.

60. Нікольчук Ю., Урбан А. Активи підприємства: Теоретичне визначення та економічна сутність. URL: https://www.researchgate.net/publication/380916253_AKTIVI_PIDPRIEMSTVA_TEORETICNE_VIZNACENNA_TA_EKONOMICNA_SUTNIST

61. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_2_50.

62. Олійник Т. О., Мірошніченко О. В. Основні напрями підвищення ефективності управління активами. Інвестиції практика та досвід. 2021. № 21. С. 73–77.

63. Оренда. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16. Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16%20ukr%202021.pdf>.

64. Основні засоби: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7: Наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

65. Основні засоби. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16. Наказ Міністерства фінансів України від 01.01.2012. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_014

66. Паянок Т.М., Савченко А.М., Морозюк А.М. Загальна оцінка фінансового стану підприємства: теоретичні та практичні підходи. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 88–94.
67. Петрицька О.С. Напрями розвитку економічного аналізу в сучасних умовах. URL: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2022/eco-4-2022/131-136.pdf>.
68. Петруня Н. В. Концептуальні підходи до визначення сутності активів підприємств. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/konceptualni-pidhodi-do-viznachennya-sutnosti-aktiviv-pidpriemstv.html>
69. Пігуль Н.Г., Бондаренко Є.К., Кириченко А.В. Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/887/850/>
70. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
71. Поддєрьогін А. М., Бабяк Н. Д., Білик М. Д. та ін. Фінансовий менеджмент: підруч. К.: КНЕУ, 2017. 534 с.
72. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 488 с.
73. Поповиченко І. В., Спірідонова К. О., Загустіна А. Є. Основні напрями підвищення ефективності використання основних фондів в сучасних умовах господарювання. Економічний простір. 2019. № 145. С. 149-159.
74. Причепа І. В., Кравець Н. В. Теоретичні засади управління активами підприємства. Економічний простір. 2022. № 60. С. 249–257.
75. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №. 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
76. Рєпіна І.М. Варіація моделей управління активами підприємств та їх оцінювання. Управління розвитком. 2019. № 3. С. 126-130.
77. Роганова Г.О., Кравченко І.В. Прогнозування забезпеченості оборотним капіталом підприємства. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7670>

78. Семакіна Д.Е., Фесенко В.В. Удосконалення методу аналізу ефективності управління активами підприємства. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/32_71_5/10.pdf
79. Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин-Чемерис Ю. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів : Растр-7, 2018. 246 с.
80. Стецюк П.А. Методичний інструментарій оцінки ефективності оборотних активів підприємства. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 3. С. 3–19.
81. Терещенко О.О., Стецько М.В. Системи показників у концепції фінансового контролінгу у сфері бізнесу. Фінанси України. 2013. № 11. С. 66-83.
82. Туркоман Л.С. Роль і місце економічної діагностики в системі оцінки стану суб'єктів. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2019/109-96-16.pdf>.
83. Тягнирядно Л. Л. Окремі аспекти управлінського обліку власного капіталу та використання облікової інформації в управлінні акціонерним товариством. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Modre_2019_1_32.
84. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. За заг. ред. д-ра екон. наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень. Суми, 2021. 427 с.
85. Чемчикаленко Р. А. Оптимізація структури капіталу підприємства. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 34. С. 298-303.
86. Чемчикаленко Р. А., Майорода О. Є., Люткіна А. В. Оцінка ефективності управління активами та пасивами підприємства. Економіка і суспільство. 2019. Вип. № 11. С. 485–489.
87. Шеверя Я.В., Йолтуховська О.Ю., Ганусич В.О. Бізнес-ризик в системі управління активами: аналіз, оцінка і прийняття рішень. Науковий вісник Ужгородського університету. 2023. №2 (62). С. 151-157.
88. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підруч. Київ. нац. ун-тім. Т. Шевченка. К.: Знання, 2013. 375 с.
89. Шутяк Ю. В. Використання функції бажаності для оцінки економічної безпеки підприємства. Наукові студії. 2010. Вип. 7. С. 147–155.

90. Щербань О. Д., Невдачина О. І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 3 (14). С. 284–289.
91. Юрчишена Л.В., Кречко О. С. Макроекономічний аналіз фінансування оборотних активів промислових підприємств України. Бізнес Інформ. 2020. № 11. С. 337–346.
92. Armstrong M. Armstrong's Handbook of Performance Management: An Evidence-Based Guide to Delivering High Performance. London: Kogan Page, 2015. 416 p.
93. Castillo E. D., Montgomery D. C., McCarville D. R. Modified Desirability Functions for Multiple Response Optimization. Journal of Quality Technology. 1996. Vol. 28. No. 3. P. 337–345.
94. Gedajlovic, E., & Shapiro, D. M. Ownership structure and firm profitability in Japan. URL: <https://journals.aom.org/doi/full/10.5465/3069381>.
95. Giannopoulos G., Smith H., Theocharidou M. The Landscape of Hybrid Threats : A conceptual model. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC123305>.
96. Graham J. Developing a Performance-Based Culture. Journal for Quality and Participation. 2004. Vol. 27, № 1. P. 4–8.
97. Harrington E. C., Jr. The Desirability Function. Industrial Quality Control. 1965. Vol. 21. No. 10. P. 494–498.
98. Heathfield S.M. Performance Management Is NOT an Annual Appraisal. URL: http://humanresources.about.com/od/performanceevals/a/Performan-cemgmt_2.htm.
99. Houldsworth E., Jirasinghe D. Managing and Measuring Employee Performance. London: Kogan Page, 2006. 245 p.
100. Hutchinson S. Performance Management: Theory and Practice. London: Chartered Institute of Personnel and Development, 2013. 328 p.
101. Nasonov M. Theoretical aspects of determination of efficiency performance management and now. Danish Scientific Journal. 2017, № 7. P. 21-25.

102.Neely A. Business Performance Measurement: Unifying Theory and Integrating Practice. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 528 p.

103.Prokhorova V., Bozhanova O., Putro A., Dalyk V., Azizova K. Complex-system approach to multicriteria assessment of sustainable development of industrial enterprises. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/628/1/012011/pdf>

ДОДАТКИ

			КОДИ
Підприємство ТОВ "Галіївський маслозавод"		число)	01.01.2022
Територія с. Галіївка, Житомирська обл.		за ЄДРПОУ	37107815
Організаційно-правова форма господарювання ТОВ		за КОАТУУ	UA18040110040082696
Вид економічної діяльності Перероблення молока та виробництво сиру		за КОПФГ	230
Середня кількість працівників 326		за КВЕД	10.51
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2021 року	Форма №1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1339	1222
Основні засоби:	1010	1356	1387
первісна вартість	1011	2320	2608
знос	1012	964	1221
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	2695	2609
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	30864	56442
Виробничі запаси	1101	6115	36871
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103	24749	19571
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7729	16650
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	51	633
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	4446	884
Готівка	1166	142	208
Рахунки в банках	1167	4304	676
Витрати майбутніх періодів	1170	5	7
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	3887	960
Усього за розділом II	1195	46982	75576
III. Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	49677	78185

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	100	100
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-5830	-5599
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-5730	-5499
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	14500	16901
розрахунки з бюджетом	1620	100	193
у тому числі з податку на прибуток	1621	10	51
розрахунки зі страхування	1625	185	254
розрахунки з оплати праці	1630	744	1020
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	39878	65316
Усього за розділом III	1695	55407	83684
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
БАЛАНС	1900	49677	78185

Підприємство ТОВ "Галіївський маслозавод"		число)	КОДИ
Територія с. Галіївка, Житомирська обл.		за ЄДРПОУ	01.01.2023
Організаційно-правова форма господарювання ТОВ		за КОАТУУ	37107815
Вид економічної діяльності Перероблення молока та виробництво сиру		за КОПФГ	UA18040110040082696
Середня кількість працівників 214		за КВЕД	230
			10.51
на 31 грудня 2022 року	Форма №1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1222	1209
Основні засоби:	1010	1387	5626
первісна вартість	1011	2608	7307
знос	1012	1221	1681
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	2609	6835
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	56442	38252
Виробничі запаси	1101	36871	29605
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103	19571	8647
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	16650	30188
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	633	670
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	884	2277
Готівка	1166	208	185
Рахунки в банках	1167	676	2092
Витрати майбутніх періодів	1170	7	7
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	960	1817
Усього за розділом II	1195	75576	73211
III. Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	78185	80046

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	4	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	100	100
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-5599	-6067
Неоплачений капітал	1425		
Вилучиний капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-5499	-5967
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	16901	13336
розрахунки з бюджетом	1620	193	182
у тому числі з податку на прибуток	1621	51	23
розрахунки зі страхування	1625	254	284
розрахунки з оплати праці	1630	1020	1135
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	65316	71076
Усього за розділом III	1695	83684	86013
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
БАЛАНС	1900	78185	80046

			КОДИ
Підприємство ТОВ "Галіівський маслозавод"		Дата (рік, місяць, число)	01.01.2024
Територія с. Галіївка, Житомирська обл.		за ЄДРПОУ	37107815
Організаційно-правова форма господарювання ТОВ		за КОАТУУ	UA18040110040082696
Вид економічної діяльності Перероблення молока та виробництво сиру		за КОПФГ	230
Середня кількість працівників 308		за КВЕД	10.51
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2023 року	Форма №1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1209	4364
Основні засоби:	1010	5626	5598
первісна вартість	1011	7307	8142
знос	1012	1681	2544
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	6835	9962
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	38252	47294
Виробничі запаси	1101	29605	36767
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103	8647	10527
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	30188	28562
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	670	3606
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	2277	1020
Готівка	1166	185	275
Рахунки в банках	1167	2092	745
Витрати майбутніх періодів	1170	7	24
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	1817	12337
Усього за розділом II	1195	73211	92843
III. Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	80046	102805

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	4	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	100	100
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-6067	-11487
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-5967	-11387
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	13336	18123
розрахунки з бюджетом	1620	182	242
у тому числі з податку на прибуток	1621	23	
розрахунки зі страхування	1625	284	337
розрахунки з оплати праці	1630	1135	1242
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	71076	94248
Усього за розділом III	1695	86013	114192
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
БАЛАНС	1900	80046	102805

Підприємство ТОВ "Галітський маслозавод"		Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ 01.01.2022 37107815
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2021 рік		Форма №2	Код за ДКУД 1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	312010	256392
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестрахування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	314868	255515
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090		877
збиток	2095	2858	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	285	2039
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	4904	3888
Витрати на збут	2150	10629	9100
Інші операційні витрати	2180	1639	1410
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	19745	11482
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	3227	9963
Інші доходи	2240	16800	1745
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	282	226
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-51	-41
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	231	185
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	231	185
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	290535	
Витрати на оплату праці	2505	23451	235949
Відрахування на соціальні заходи	2510	5088	19333
Амортизація	2515	257	4116
Інші операційні витрати	2520	12709	230
Разом	2550	332040	10285
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Підприємство ТОВ "Галітський маслозавод"		Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ 01.01.2023 37107815
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2022 рік		Форма №2	Код за ДКУД 1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	350934	312010
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестрахування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	338399	314868
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	12535	
збиток	2095		2858
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	1469	285
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	5510	4904
Витрати на збут	2150	16107	10629
Інші операційні витрати	2180	2829	1639
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	10442	19745
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	1566	3227
Інші доходи	2240	8452	16800
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		282
збиток	2295	424	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-44	-51
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		231
збиток	2355	468	

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-468	231
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	301169	290535
Витрати на оплату праці	2505	24783	23451
Відрахування на соціальні заходи	2510	5388	5088
Амортизація	2515	460	257
Інші операційні витрати	2520	31045	12709
Разом	2550	362845	332040
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

			КОДИ
Підприємство "ТОВ "Галітвський маслозавод"		Дата (рік, місяць, число)	01.01.2024
		за ЄДРПОУ	37107815
за 2023 рік			
	Форма №2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	434293	350934
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестрахування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	416997	338399
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	17296	12535
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	165	1469
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	6156	5510
Витрати на збут	2150	15744	16107
Інші операційні витрати	2180	1012	2829
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	5451	10442
Дохід від участі в капіталі	2200	819	
Інші фінансові доходи	2220		1566
Інші доходи	2240		8452
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	750	
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	20	
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	5402	424
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-18	-44
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	5420	468

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-5420	-468
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	365681	301169
Витрати на оплату праці	2505	32507	24783
Відрахування на соціальні заходи	2510	6940	5388
Амортизація	2515	863	460
Інші операційні витрати	2520	34688	31045
Разом	2550	440679	362845
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		